BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİN!

kitle

YIL 11 NİSAN 1984 SAYI:270

DEMOKRASİYE NASIL "GERİ DÖNÜLDÜ"

Mahalli seçimlerin yapılmasıyla birlikte Türkiye'de "demokrasi kuruldu!"

Burjuvazinin her çeşitten sözcüleri, seçimlere katılan partilerin tümü, boyalı-boyasız tüm legal basın, demokrat, ilerici bilinen pek çokları, hatta Cunta'nın devrilmesi devrimle olmazsa bunu asla kabul etmeye yanaşmayacak kimi ultra "devrimciler", detaylardaki nüanslar bir yana, genelinde bu fikirdeler. Seçimlerde kendi çıkarlarını gerçekten temsil eden bir alternatif göremedikleri için oylarını en ehven-i şer buldukları partilere veren emekçiler ise –özellikle Özal'ın gecekondulara tapu dağıtmak vb. üçkağıtçılıklarından medet umup ANAP'a oy veren bilinçleri köreltilmiş seçmenler en başta– seçimlerin ertesi günü gelmeye başlayan zam furyasının yarattığı şokun tesirinde, dönülmekte olunan bu demokrasinin kendilerine ne getirdiğinin şaşkınlığını yaşıyorlar.

Kestirme söyliyelim, Türkiye'de değil demokrasiye, demokrasinin "d"sine dahi dönülmediği gibi, kimi "yumuşak geçiş" meraklılarının, daha mâkul olur diye tanımladıkları gibi "demokrasiye dönüş sürecinde" de bir adım atılmadı. Rejim 5 Kasım 1983 günü ne idiyse 26 Kasım 1984 günü de özü bakımından aynıdır. Ve bugün de ipler mevcut rejimin bekâsı ve "asayişin korunması" anlamında, Evren ve şürekâsının elindedir. Kısacası parlamento kisveli faşizm bu gün de hükmünü sürdürmektedir. Şayet böyle olmasaydı Diyarbakır Cezaevi katliamının hesabını açık açık soracak tek kişi olsun çıkmaz mıydı? Ve Evren siyasi affa karşı olduğunu söylediği zaman başka fikirde olanlar, görüşlerinde sebat ettiklerini kanıtlamak için Evren'e karşı çıkmazlar mıydı? Örnekler pek çoktur. Ve madem ki egemen güçler, devamlı demokrasiye dönüldüğü tem'asını işlemekte ve yığınların bilincini iyice bulandırmaktadırlar, o halde bizlere düşen de, her daim somut olaylardan hareket ederek, geniş kitlelerin, temel hak ve özgürlüklerin kullanımından fiilen mahrum kılınmak istendiklerini onlara kavratmaktır, çıkış yolunu göstermektir.

Bu noktanın can alıcı önemi vardır. Çünkü yığınlar temel demokratik hak ve özgürlüklerden yoksun bırakılmışlardır ama tek bir –daha doğrusu bir değil "yarım"– istisnasıyla. Bu istisna da seçimlerde oy verme hakkıdır. Ne ki bu hak da tam değil az önce belirttiğimiz gibi yarım verilmiştir. Çünkü 5'li çetenin değiştirdiği hukuk nizamında, işçi sınıfının, emekçi halkın kendi alternatifleriyle seçimlere legal olarak iştirak etmek hakları yoktur. Ama emekçilerin büyük bölümü bu gerçeğin farkında değildir. Geçmişte adı ilericiye, solcuya, hatta devrimciye çıkmış pekçokları dahi gerçeksolu tümden meskut geçerlerken ve solu Sodep'le HP'ye ve de Ecevit'in muhayyel partisine özdeşlerlerken, yeterince sol mücadele geleneği olmayan emekçilerde, gerçeğin farkında değiller diye kusur bulmanın anlamı yoktur. Burada bir olumsuzluk varsa bunun sorumlusu, hem yığınlar için güvenilir bir alternatif görünümünde uzak, hem de "yokuş" ta bile kendini "kabil-i ihmal" hale getirmiş Türkiye solunun kendisidir.

Kaldı ki, "demokrasi geldi geliyor" yutturmacası hayatın gerçekliğinde yığınlar açısından da çok çabuk foslayacaktır, foslamaya başlamıştır bile. Geçmişde grev hakkını da kullanarak söke söke ekonomik mücadele veren işçiler, hâlâ daha Y.Hakem Kurulu'nun biçtiği, enflasyon artışının yarısını karşılayamayan ücret zamlarıyla yetinmek zorunda kaldıklarında, yeni belirlenen asgari ücretin netinin, Nişantaşı'nın bazı vitrinlerindeki ayakkabıları dahi satın almağa yetmediğini gördüklerinde, ve bütün bunlar karşısında elleri kolları bağlı kalmağa mahkum edildiklerini kavradıklarında, gelmekte olduğu iddia edilen demokrasinin kendileriyle bir alâkası olmadığını, kendile-

rine bir şey, örneğin grev hakkını kullanarak işverenlerle pazarlık etmek imkânını dahi getirmediğini kolayca anlayacaklardır, anlamaya başlamışlardır çoktan. Benzer şekilde, yarı açlığa, türlü haksızlıklara ve baskılara mahkum milyonlarca çalışan insan, ağızlarını açtıklarında, bu "anayasa" yürürlükteyken hayatlarının sıradan bir polis memurunun tehdidi altında olduğunu, gördüklerinde hangi demokrasiden söz edildiğini pekâlâ kavramaktadırlar.Yine cezaevlerindeki yakınlarına uygulanan işkenceleri, insanlık dışı muameleleri dile getirmek için Özal'ın kapısına giden onbinlerce insan, kapıdan çıkar çıkmaz apar topar bu sefer kendilerinin gözaltına alındıklarına şahit olduklarında, Özal'la gelenin demokrasi olduğu ne kelime, Özal'ın Evren'e incir yaprağı dahi olmadığını, biraz canları yanarak da olsa, bilince çıkartmaktadırlar.

DEMOKRASİNİN ASGARİSİ

Bu gün azıcık namusu olan her kişi –demokrat, memokrat olmağa hiç gerek yok– "demokrasi geldi, geliyor" diyebilmek için, asgarisinden şu sorulara olumlu cevap vermek zorundadır:

- Mevcut şartlarda işçiler özgürce toplu sözleşme yapabilirler mi? Yani işverenlerle pazarlıkta grev hakkını kullanabilirler mi?
- Diyarbakır cezaevinde katledilenlerin yakınları haklarını arayabilirler mi, hesap sorabilirler mi? Ve bu katliamı düzenleyen sıkıyönetim sorumlularını kovuşturmaya tabi tutmak mümkün mü?
- Cezaevlerindeki şartları görmek için gelen yabancı gözlemcilere bu imkân tanınır mı?
- Kemer sıka sıka, sefalet ve açlık sınırında yaşamaya mahkum edilmiş milyorlarca küçük devlet memurunun haklarını aramak için örgütlenme, yayın yapma, toplantı ve yürüyüş düzenleme vb. özgürlükleri mevcut mu?
- Kürdistan'daki aşırı baskıyı ve asimilasyoncu zorbalığı dile getiren bir kimsenin başının anında belâya girmemesi olası mı?
- Emekçi köylüler, her türden meslek sahipleri, gençler, kadınlar, hayatları her gün zehir edilen milyonlarca insan, biraz daha insanca yaşayabilme mücadelesi verebilmek için dernek kurabilirler mi, afiş yapıştırıp, bildiri dağıtabilirler mi, toplantı, yürüyüş düzenleyebilirler mi?
- Sosyalist bir düzen için mücadele edeceğini söyleyen legal bir partinin kurulmasına izin verilir mi? Ve ilh...

Soruları arttırmak mümkün ama gereksiz. Yukardaki somut sorulara verilecek cevaplar, ne menem bir rejim altında yaşadığımıza, hiç tartışmaya yer bırakmayacak şekilde ayna tutmaktadır. Ve sorulardan bir tekine bile olumlu cevap verilmiyorsa, "demokrasiye dönülmekte olduğu" iddiası, baştan aşağı safsatadır.

Rejimin özü bakımından 5 Kasım 1983'de ne idiyse 26 Mart 1984'de de aynı olması, biçimde meydana gelen değişikliklerin ihmal edileceği anlamına mı gelir? Elbette değil: Tam da aksine, akıllı işçi sınıfı devrimcileri onlardır ki, her yeni biçimlenmeden, kendi mücadeleleri için yeni yeni imkânlar yaratmasını becerebilsinler. O halde 25 Mart seçimleriyle ortaya çıkan tabloyu dikkatlice gözden geçirmemiz gerekir.

ÖZAL'IN SEÇİM "ZAFERİ"

Belediye başkanlıklarının hatırı sayılır çoğunluğunun ANAP'ın eline geçmesi üzerine, burjuvazinin her boydan temsilcileri, boyalı basın, Özal'ın "büyük bir seçim zaferi" kazandığını, 6 Kasım'daki başarısını daha perçinlediğini aşırı bir alayişle ilân etmişlerdir. Özal'ın hem kendisi, hem de anadan doğma ve dahi 25 Mart'dan sonra olma özalcılar zafer çığlıkları atmışlar, eşi menendi az görülmüş bu büyük başarı üzerine fiyakalı yorumlar döktürmüşlerdir. Ama arkadan gelen il genel meclisi seçimlerinin sonuçları belli olunca Özal'ın hiç de şişirildiği kadar oy almadığı ortaya çıkmıştır.

Bu yazımızın kaleme alındığı ana kadar il genel meclis seçimlerinin resmi sonuçları açıklanmış değildi. Ancak gayriresmi sonuçlara göre ANAP'ın oyları %41'in biraz üzerindedir. Yani Özal, oy yüzdesini artırmak bir yana 6 Kasım'a nazaran gerilemiştir. Yine de işçi ve emekçi düşmanlığında tescilli, orta direği ihya edeceğiz teraneleriyle ra sınıf ve tabakaları soyup soğana çeviren Özal'ın %40'ın üzerinde oy alması gerçekten başarıdır. 7 milyonun üstünde seçmen Özal'a oy vermiştir.Bu miktarın büyük çoğunluğunu geçimini zar zor temin eden, çalışan insanların oluşturduğu aşikardır. Ve bu insanlar, Evren'in sopası altında, ama ipleri IMF'nin elindeki Özal'ın güttüğü ekonomik politika vasıtasıyla son 4 yılda açlığın sınırına getirilmişlerdir. Yine de gidip oylarını Özal'a vermişlerdir. Bu olguda TRT'yi kendi reklâmı için kullanmaktan, kamuoyu oluşturmakta etkin mihrakları arkasına almayı becermesine, "abisi" Demirel'in yolundan yürüdüğü imajını –"abisi"ne ve "abisi"nin partisir rağmen– vermeyi becermesinden,(başka türlü Isparta belediye başkanlığını kazanmak mümkün olur muydu?) gecekondulara sahte tapu dağıtımına kadar bir seri faktörün payı olduğu söylenebilir. Doğrudur da bunlar üstelik, ama bir de madalyonun öbür yüzü vardır. O da, Özal'ın ne kaşarlı bir emekçi ve demokrasi düşmanı olduğunun yığınlara doğru dürüst somut örnekleriyle anlatılmamış, gösterilmemiş olduğudur. İşte Sodep'in seçimlerden başarısız çıkmasının nedeni de bu noktada aranmalıdır.

SODEP'İN SEÇİM YENİLGİSİ

Seçim faaliyetlerinin başla-

masını takiben uzunca bir süre seçmen için Sodep eski CHP'nin ürkek ve utangaç takipçisi olarak biliniyordu. Bunun da, eski CHP'lilerin bir bölümü dışında, seçmenin büyük çoğunluğunun cazibesini çekecek bir faktör olmadığı besbelliydi. Seçimlere çeyrek kala partilerinin bu haliyle ötekilerden ayırt edici bir görünüm arzetmediğini gören Sodep yöneticileri, hem seçim bildirgesinde, hem de E.İnönü'nün ağzından bir kısım demokratik vaatler öne sürdüler. Ne ki bu vaatler de soyuttular. Ve CHP'nin 12 Eylül 1980 öncesinde yapılan seçimlerde dile getirdiği vaatlerin çok çok gerisinde kaldıkları bir yana, darbeden önceki kısıtlı demokrasiden bile geri bir düzene işaret ettikleri için, geleneksel CHP'li seçmene dahi fazla bir şey ifade etmediler. Oysa Sodep somut hedeflerle, sözgelimi işçiyi ilgilendiren konularda, bütün iş kollarında grev hakkının kısıtlamasız tanınacağı, sendikal örgütlenmede Türkiş'in gangster sendika şeflerine imtiyaz sağlayan mevcut mevzuattaki... şu, şu, şu hükümlerin kaldırılacağı ve grevli sendika hakkının memurlar dahil tüm çalışanlara —mesleklerin ve iş kollarının adlarını teker teker sıralayarak— tanınacağı, lokavt hakkının kaldırılacağı, lokavtın kanun dışı sayılacağı ve lokavt uygulayan işverenin iş yerine el konulacağı vb. net demokratik belirlemelerle ortaya çıksaydı geleneksel CHP'li seçmenin de ötesinde toplumsal yankılar bulabilirdi.

Kuşkusuz bu talepleri ileri sürmek ve savunmak ilk başta proletaryanın kendi siyasi temsilcilerinin görevidir. Ve bu görevi işçi haklarının tümüyle ortadan kaldırıldığı günden beri yerine getirmek için ısrarla çaba gösterenler vardır. Ama bunlar, seçimlerde kendi somut alternatifleriyle ortaya çıkmayı, Türkiye çapında becerememişlerdir. Bu üzerinde durulması, eleştirilmesi, ve yine aynı hale düşülmemesi için titizlikle giderilmesi gereken bir eksiklik, bir aksaklıktır. Ama sosyal demokrat olma iddiasında olanlardan da, demokrasinin asgari gereklerinin yerine getirmelerini istemek, demokrasiye en çok ihtiyacı olan çalışan geniş yığınların hakkıdır. Evet alaturka sosyal demokrasiyle, alafranga sosyal demokrasi arasında gerek orijin, gerekse günümüze gelene değin uğradıkları değişim süreçleri bakımından dağlar kadar fark vardır. Neki 30 yıl boyunca kemalist diktatörlüğün başlıca aparatı olan, doğma büyüme burjuva partisi CHP'nin nasıl olup da sosyal demokrat bir hüviyet kazanabildiğinin tartışılması konumuz dışıdır. Olan şudur: Kendisini sosyal demokrat olarak isimlendiren bir parti, hatta sol olmakla uzak yakın ilişkisi olmadığı halde Türkiye'de bu gün solun başlıca temsilcisi olarak görülen ve gösterilen bir parti, bünyesinde sosyal demokrat görüş ve değerleri benimsemiş pek çok kadroyu barındırmasına rağmen, sosyal demokratlığın olmazsa olmaz gereklerini yerine getirmekte son derece başarısız bir imtihan vermiştir. Sonuçta da, açlıktan ve baskıdan kurtulma mücadelesinde, çalışan yığınlar için şu anda hayati önemi olan demokratik hak ve özgürlükler konusunda kitlelere yeni ufuklar açmadığı, onların bu can alıcı noktada ilgisini yeterince çekemediği için, geleneksel CHP oylarının bir bölümüyle yetinmek zorunda kalmıştır. Böylece demokratik hak ve özgürlükler uğruna somut muhtevalı, tutarlı ve kararlı bir mücadele verilmedikçe yığınların mücadeleye kazanılamayacağı, yığınlar mücadele alanına çekilmedikçe, yani demokratik hak ve özgürlüklere kitlelerin kendi çabalarıyla sahip çıkmalarına hizmet edecek politikalar izlenmediği sürece de, demokrasiye dönülmekte olduğu edebiyatının bir safsatadan ibaret kalacağı bir kere daha görülmüştür.

CUNTA İYİCE TECRİT OLDU

Mahalli seçimlerin kanıtladığı bir diğer önemli gerçek ise, Cunta'nın seçmen tabanının sıfıra düşme noktasına yaklaştığıdır. Evren ekibi tarafından iktidar olmakla görevlendirilen MDP seçmenden ikinci ve son darbeyi yemiş, bir daha ayağa kalkamayacak şekilde devrilmiştir. Bu partinin aldığı oy oranının, MHP'nin son genel seçimlerde aldığının altına düşmesi, artık faşistler için bile Cunta partisinin cazip bir yanı kalmadığının göstergesidir. Şimdi MDP'nin, bir nevi toplumsal tabanla oluşturulmuş "parlamenter" terekesinin nasıl, kimler tarafından paylaşılacağı hesapları gündeme gelmiştir.

Benzeri bir durum HP için de sözkonusudur. Eskiden CHP'ye oy veren seçmenlerin ezici çoğunluğunun, DP-AP çizgisine alternatif olsun diye, 6 Kasım'da çarnaçar oy verdikleri, Cunta'nın tâyinli muhalefeti Calp partisi, Sodep ortaya çıkınca seçmen nazarındaki fonksiyonu sona erdiği için seçimlerde tuşa gelmiştir. Türkiye tarihinin belki de en suni ve zoraki partisi HP % 9 civarında oy alabildiyse bunu CHP geleneğinin "parlamento"daki uzantısına sahip olmasına borçludur. Sodep'in aldığının yaklaşık 1/3'ü civarında kalan ve bir dahaki seçimler açısından hiç bir umut ışığı göstermeyen bu oy oranının, HP'nin "parlamenter" mirasının paylaşılması pazarlığında nasıl rol oynayacağını önümüzdeki günler gösterecek.

Seçimlerin getirdiği bir diğer önemli sonuç ise, bu "parlamento"nun gayrimeşruluğunun bu sefer bütün çıplaklığıyla ortaya çıkmış olmasıdır. 6 Kasım'ın 3 partisinin aldığı oyların toplamı geçici verilere göre % 57 civarındadır. Ancak HP ve MDP'nin beherinin aldıkları oylar % 10'un altında olduğu için, il genel meclisi seçimleri genel oyun göstergesinde bir kıstas olarak alındığında, Cunta'nın kendi getirdiği seçim mevzuatına göre bu iki partinin parlamerto dışı kal-

maları gerekirdi. Böyle mevcut "parlamento" olsa olsa Anap'ın aldığı oylar kadar, yani yaklaşık %41 oranında meşrudur. Kaldı ki bu oran, seçimde bilerek oy vermeyenler ve boş oy verenler göz önünde tutulduğunda daha da düşüktür.

Tabii bize göre mevcut "parlamento" şu veya bu oranda değil tümden gayrimeşrudur. Ancak, kitleler açısından, dünya kamuoyu bakımından mahalli seçimlerde, 6 Kasım'da engellenen partilerin yüksek oranda oy almaları, "parlamento"nun meşru olmadığının açığa çıkması anlamında önem taşımaktaydı. Nitekim Sodep ve Doğru Yol'un aldığı oylar toplam %40'a doğru yaklaşarak Anap'ın oylarıyla atbaşı duruma gelmektedir. Böyle bir durumda mevcut "parlamento"nun meşruluğunu savunmanın imkânı yoktur. Velev ki, demokrasinin "d"sinden nasipli olunmasın, geçtik, namus duygusunun ufacığına sahip olunmasın!...

Ama gördüğümüz ne? Burjuvazinin her çeşitten sözcüleri başta, cümle demokrat ve sosyal demokrat geçirenler dahi mızrağı kılıfa sığdırmanın, Cunta'nın karpuz seçer gibi seçtiği adaylardan oluşan "parlamento"yu meşru göstermenin peşinde. Neymiş? "Esas olan ve çoğunluğu elinde tutan Anap'mış. Özal milletten güvenoyu almışmış. Böylece iktidarın meşruluğu ispatlanmışmış. Ancak muhalefet parlamento dışında şekillenmişmiş, Şimdi bu muhalefet parlamento içine taşındı mıydı mesele kalmazmış! Seçmen erken bir seçim istemediğini göstermişmiş!"

Lâf ola, beri gele! Erken seçim istemeyen seçmen değil, egemen güçlerin kendileridir. Bilerek erkene alınıp ketenpeleye getirilmeye uğraşılan bir seçim de, hükümette olmanın büyük avantajlar sağladığı bir partiye, kütükte yazılı seçmenin yaklaşık sadece 1/3'ü oy verecek, yaklaşık miktarda oy "parlamento" dışı partilere ve bağımsızlara gidecek, bir bölüm seçmen seçimleri protesto edecek ve bunun adı "millet erken seçim istemiyor" olacak!? Hayır efendim, erken seçim istemeyenler olsa olsa toplam seçmenin Özal'a oy veren 1/3'üdür. HP ve MDP'ye oy veren seçmenler de, bu partilerin son durumları üzerine çoktan gözlerini başka yerlere dikmişlerdir.

Kaldı ki Özal, bugünkü seçmen desteğini meşru yoldan değil sopa zoruyla sağlamıştır. Aynı sermayenin ilk birikimi nasıl zorla sağlanmışsa, Özal da bu günkü oy sermayesinin ilk birikimi olan 6 Kasım da topladığı oyları, Evren'in sopasına borçludur. Faraza o seçimlere DP-AP çizgisinin esas takipçisi bir partinin katılması mümkün olsaydı, Özal'ın "Bozbey"leşmesi süreci çoktan başlamış olacaktı.

Erken seçim işlerine gelmeyen birileri varsa, onlar da hâkim çevrelerdir. Özal seçimlerin ertesi günü zamları bindirmiştir. Açlık ve sefaletin daha da müzminleşeceğini söylemek kehanet değildir. Tapu dağıtmak ve benzeri üçkâğıtçılıkların foyası kısa zamanda açığa çıkacaktır. En olası erken seçim sonbaharda yapılsa, arada geçecek 6 aylık bir süre Özal'ın meşrebinin anlaşılmasında önemli rol oynayabilir. Bu ise burjuvazinin hiç bir "kanadının" işine gelmez. Çünkü DP-AP politik hattının mirasına başarıyla sahip çıkan Özal'ın yerine muhteris Demirel'i bile, "fidan tutmuştur, bu iş sabır işidir, esas olan maratondur, ipi göğüslemektir" dedirtecek kertede mütevazi bir çizgide kalmaya zorlayan D.Yol'un alternatif hale gelmesi, böylesi kısa bir sürede olası değildir. İşte hem süleymancıların, hem de özalcıların hep bir ağızdan "Erken seçim gündemden çıktı. En büyük Özal!" diye haykırmalarının nedeni budur. HP ve MDP'nin silineceği, D.Yol'a oy verenler arasında "aman oyum ziyan olmasın" kaygısına düşeceklerin artacağı bir ortamda, HP oylarının tümünü kendine çekebilecek bir Sodep'in yaratabileceği tehlike, egemen güçlerin tümü açısından erken seçimi riskli kılmaktadır.

"PARLAMENTO" NASIL "MEŞRULAŞIR"?

Erken seçim böylece gündemden çıkarken "yarı meşru" "parlamento"nun da "tam meşruiyete" kavuşturulmasının yolu bulunmuştur. Madem ki siyasi muhalefet parlamento dışında teşekkül etmiştir, o halde bu muhalefet parlamento içine taşınır, olur, biter!

Egemen güçler açısından b "dahiyâne —yahut da pek amiyâne— formülün şaşılası yanı yoktur. Milletvekili transferini önlemek için en sıkı kanuni hükümleri de kendileri getirirler, bu hükümleri en kaba şekilde ihlâl eden hile-i şer'iyelere de en ufak hayâ duymadan onlar başvururlar.

Ne ki, gördüğümüz Sodepçilerin de, hatta geçmişte ilericiliği, devrimciliği kimselere bırakmayan solcuların da bu senaryoda rol almaya pek teşne olduklarıdır. Zaten E.İnönü seçimler öncesinde HP ile birleşmenin seçimlerden sonra gündeme geleceğini söylerken şimdi ortaya çıkan duruma daha o zamandan "çözüm" göstermekteydi!

Böylesi "çözümler" için ge nel bir "konsensus" oluşturulmakta bu gün Türkiye'de.MDP' nin milletvekillerinin bir bölümü ANAP'a giderken D.Yol-MDP birleşmesi yolundan tali muhalefetin, Sodep-HP birleşmesi yolundan da ana muhalefetin parlamento içine taşınması tartışılıyor. Böylece hamamın namusu kurtulmuş olacak!

Sermayesini artırabilmek amacıyla namusunu çoktan satışa çıkarmış hoyrat ve talancı burjuvazi namustan çok hamamın kendisine, yani "parlamento"nun kurtulmasına baktığı için, ona bir diyeceğimiz yok. Ancak merak ettiğimiz, kendilerine sosyal demokrat diyenlerin

midelerinin böylesi bir çözümü nasıl kaldıracağıdır.

Evet, parlamento kürsüsü mücadelede ihmal edilmemesi, küçümsenmemesi gereken bir imkândır. Ama orta yerde sahte seçimler sonucu oluşturulmuş bir sözde parlamento vardır. Şike yollardan bu "parlamento"yu meşrulaştırmak ve böylece demokrasiyi katleden Evren çetesini aklamak, nasıl olur da sosyal demokratlıkla bağdaşabilir? Bu gün Arjantin'de sosyal demokrat olma iddiasında olmayan bir Alfonsin iktidarı İzabel Peron'un anayasal hükümetini devirdi… gerekçesiyle, Videla ve şürekâsını yargılamaktadır. HP ile birleşip kapağı parlamentoya atmaya bakanlar Arjantin'de olup bitenlere göz atıp kendi yaptıklarından utanmayı azıcık hatırlarına getirmelidirler.

Parlamento imkânlarından yararlanma adına, HP ile birleşip "parlamento"nun namusunu kurtarma operasyonunun Cunta'yı aklamak gibi böylesine vahim bir sonuç vermesi yanısıra, taktik açıdan bile Sodep'e yarar sağlayacağı meşkuktur. ANAP'ın, MDP'den gelecek takviyeleriyle —Ulusu ekibinin tutumunu da hatırlayalım— lök gibi oturduğu bir "parlamento"dan hangi demokratik mevzuat geçirilebilecektir? Geçmesi bir yana ne öl…de demokratik düşünceler kürsüye getirilip savunulabilecektir?

Oysa parlamento dışındaki bir Sodep'in demokrasi mücadelesine katkısı, çok daha farklı, çok daha başarılı sonuçlar vermeye namzettir. Herşeyden önce, ana muhalefet durumunda olan bir partinin parlamento dışında tutularak mağdur ediliyor olması, onun popülaritesini diri tutacak ve parlamentoda temsil edilmesi gereği her an yeniden gündeme gelebilecektir. İkincisi ve daha önemlisi parlamento dışı muhalefet ancak kitlelere dayanılarak diri tutulabilir. Zaten burjuvazinin de Sodep'i bir an önce "parlamento"ya taşımak için gösterdiği acele bundan kaynaklanmaktadır. Ama meselenin ibret verici yanı odur ki, Sodep sosyal demokrasisi de kitlelerden, onların hareketlenmelerinden ürktüğü için bir an önce kapağı "içeri" atmanın ve "parlamento"da "demokratlık" yapmanın peşindedir. Ne ki, böyle yapılmakla değil "sosyal", sıradan demokrat dahi olunamaz.

ESAS SORUMLU KİM?

Maksadımız ne sosyal demokrasiye çatmak, ne de sorumluluğu onun sırtına yıkmaktır. Çünkü bu konuda da herkesten daha çok sorumlu olması gerekenler bizlerdir, proletarya devrimcileridir. Sodep sosyal demokrasisi mevcut şatlarda bu kadar demokratlık yapabilmektedir. Bize düşen faşist rejime karşı mücadelede onun yanlışlarını eleştirmek, ona mücadelenin gereklerini hatırlatmak olmalıdır. Ama bir şartla: Anti-faşist mücadelenin başını fiilen çekerek, üzerimize düşenleri eksiksiz yerine getirerek, kitlelerin mücadeleye kazanılmalarında birinci derecede etkili olarak ve bu süreçle birlikte sosyal demokrasiyi demokratik hak ve özgürlükler mücadelesinde daha kararlı, daha tutarlı olmaya fiilen zorlayarak, böylece onun daha radikal tutumlar almasını sağlayarak...

İşte meselenin bizler açısından can alıcı noktası da burasıdır. Önemli olan elbette ki şu veya bu seçim değil, demokratik hak ve özgürlüklerin savunulması ve elde edilmesi mücadelesine yığınların kazanılmasıdır. Eğer seçimler buna hizmet ediyor ise ne âlâ! Besbelli ki ediyor. Ama bizler bu fırsatlardan yeterince yararlanabiliyor muyuz? Hiç bir sol siyaset, kendisi elinden geleni yapmış olsa bile bir bütün olarak solun seçimlerde üzerine düşeni yerine getirdiğini iç rahatlığıyla iddia edemez.

Realite gösteriyor ki seçimler kısa olmayan bir süre için gündemden çıkarılmıştır. Hem burjuvazinin tüm çevreleri tarafından, hemde yine burjuvazinin dışındasaymadığımız Sodep sosyal demokratları tarafından. Oysa seçimler, dürüst, toplumdaki tüm siyasi eğilimlerin katılabilecekleri türden seçimler seçmenin ezici çoğunluğunu oluşturan çalışan yığınların gündeminden asla çıkmış değildir, çıkmayacaktır da. Burjuvazi, mahalliseçimlerin sonucunu "millet seçim istemiyor" diye yorumlarken düpedüz yalan söylemektedir. Gerçi, ne 6 Kasım'da, ne de 25 Mart'da seçmen büyük bir iştiyakla sandık başına gitmiş değildir. Birincisinde istediğine değil dayatılana oy vermek zorunda kalmıştır. İkincisinde ise —kendi isteğini bulamayanlar bir yana— Özal emrivakisi karşısında ne yapacağını şaşırmıştır. Ama geniş yığınların 12Eylül1980'den bu yana fikirlerinin sorulduğu yegane fırsatlarda bunlar olmuşlardır. Bir başka deyişle son derece kısıtlı da olsa kitlelerin tasarruf edebilecekleriyegane demokratik hak, seçimlerde oy kullanmak olmuştur. Bu nedenle yarın bir seçim daha olsa seçmen sandık başına gitmeye hazırdır.

KİTLELERİN AKTİF KATILIMI ŞARTTIR

İşte bu noktada önemli olan onun sandık başına bilinçli olarak gitmesini, ve sandık başında da aradığını bulmasını sağlamaktır. Bunun da sorumluluğu bizlere düşmektedir. Faşist rejimin ve onun bugünkü şekli olan Evren-Özal ikilisinin anti-faşist yığın hareketiyle devrilmesini öngörüyor olmamız, şu veya bu vesileyle yapılan seçimlerin hafife alınması sonucunu getirmemelidir. Allahın günü "faşizme karşı tek yol devrim" diye yırtınıp, bir seçim gelir gelmez oylarını CHP'ye ve her türden haleflerine taşıyanlardan farklı bir yanımız olması gerekir.

Nitekim böyle bir yanımız da vardır. Bu da burjuvaziden bağımsız bir politika izlemeye devamlı itina etmemiz ve kitlelere

(Devamı 11. sayfada)

SODEP VE SOSYAL DEMOKRASİ

Sosyal Demokrasi Partisi 25 Mart mahalli seçimlerinde gerçek bir başarı kazanmamıştır. Bunu hemen görüp, süregiden demokrasi mücadelesi için gerekli değerlendirmeleri yapmakta yarar vardır. Bu değerlendirmeleri bizim, komünistlerin yapmalarında da yarar vardır. Demokrasi kavgası ülkede faşizmden çıkarı olmayan tüm toplum kesimlerini, yani ülke nüfusunun ezici çoğunluğunu bugünü ile yarını ile doğrudan ilgilendirmektedir. Bu kavgada sosyal demokrasinin de yeri olmasından daha doğal bir şey olamaz. "Sosyal demokratlardan başka ne beklenir? Onların yapacağı, yapabileceği zaten budur," kabilinden kestirmeci, kolayına kaçıcı görüşler anti-faşist mücadeleye zarar verir; komünistlerin demokrasi mücadelesinin çeşitli aşama ve veçhelerinde üzerlerine düşen belirli görevleri gerektiği gibi yerine getirmelerini engeller.

Şunu her zaman, her yerde, her önümüze gelen ilgiliye söylemeli ve anlatmalıyız: Sosyal demokrasinin anti-faşist mücadelede yapabileceği şeyler hiç de, Erdal İnönü başkanlığındaki Sosyal Demokrasi Partisi'nin bugüne kadar yaptıklarıyla sınırlı değildir. Dünyanın hemen her yerinde kendilerine sosyal demokrat diyen siyasi hareketler faşizme karşı mücadelede, SODEP yöneticilerinin bugüne kadar gösterdiklerinden çok daha fazla ilkelilik, cesaret, kararlılık ve içtenlikte davranmışlar, bunun gerektirdiği bazı riskleri de —hedefe varmanın gereği olduğu için— göze almışlardır. Ve her yerde faşizmden çıkışta sosyal demokrat hareketlerin bu yüzden önemli payı, katkısı olmuştur. Örnekse, işte Portekiz, işte İspanya, işte çeşitli L.Amerika ülkeleri...

Bizde ise böyle olmadığı apaçık ortada. Onun için de Sosyal Demokrasi Partisi SODEP, bırakınız faşizmden çıkışı, mevcut koşullarda asgari demokrasiyi savunmada dahi elde edilebilecek başarı düzeyini tutturamamıştır. Son mahalli seçim sonuçları bunun açık kanıtıdır.

İl Genel Meclisi seçimi sonuçlarına göre SODEP'e verilen oylar yüzde 25'i bulmuyor. Bu rakam, Cunta'nın şike partisi HP'nin oylarıyla birlikte yüzde 30'u ancak aşıyor. Bu ise üç aşağı beş yukarı CHP'nin geleneksel, âdeta donmuş oyudur. Geçmişte seçmen kitlesinde belli umutlar uyandırdığı dönemlerde CHP bu oranı hayli aşarak yüzde 40'ın da üstüne çıkmıştır. Kaldı ki son genel seçimin yapıldığı 1977'den bu yana koskoca bir yedi yıl geçti. Nüfus, dolayısıyla seçmen sayısı arttı. Çoğalan nüfus içinde 1977'de oy verme yaşında olmayan geniş gençlik kesimi bu seçimde oy kullandı. Türkiye'nin nüfusunda genel olarak da gençliğin oranı gittikçe artıyor.

CHP'li ve CHP sempatizanı oyların yüzde 30 civarında takılı kalması (ki B.Ecevit yanlılarının partisi kurulup da seçime katılmış olsaydı SODEP'in oy yüzdesi mutlaka daha da düşecekti) SODEP'in seçmen için anlamlı bir ölçüde cazibe taşımadığının kanıtıdır. Üstelik bu durum üç yılı aşkın bir süredir devam eden faşizm koşullarında, "demokrasiye geçiş"in sözde son aşaması olarak sunulan bir seçimde ortaya çıkmıştır. Yani Cunta'nın onca zalim, candan bezdirici uygulamalarına, geniş emekçi kesimleri ve orta katmanları kasıp kavuran 24 Ocak ekonomi politikasının sonuçlarına, 6 Kasım "seçim"i oldu bittisine kitlelerin duyduğu tepkiden SODEP kendisine yeterli destek sağlayamamıştır. Bu demektir ki kitleler, kuruluşundan bu yana tüm yaptıkları ve yapmadıklarıyla değerlendirdiklerinde, SODEP'i, demokrasi mücadelesinde yeterince kararlı ve içten bir alternatif olarak görmemişlerder. Bu yüzden de SODEP, eskiden CHP'nin yüksek oy desteğine sahip olduğu yerlerde dahi, başarısız kalmıştır. Sadece İstanbul gibi bir yerde Anavatan Partisi'nin tüm belediyeleri ele geçirmesinin, ya da İl Genel Meclis seçimlerinde SODEP'ten bir misli fazla oy toplamasının başka bir izahı yoktur. Bu demektir ki İstanbul'da 1969'dan beri aşağı yukarı hep CHP'ye oy veren önemli bir seçmen kesimi bu defa Anavatan Partisi'ne oy vermiştir.

Bunun tek izah yolu, dediğimiz gibi, kitlelerin SODEP'i güvenilir bir alternatif olarak görmemiş olmalarıdır. Bunun da en büyük sorumlusu bizzat SODEP yöneticileridir.

Parti kurulduğundanberi yöneticiler kendilerini diktatörlüğe karşı mücadele ile görevli kişiler, kadrolar, mihraklar olarak görmemişlerdir. Onlar, âdeta, faşistlerce kapatılan eski CHP örgütünü yeniden toparlayıp başkalarına kaptırmadan ayakları üstüne oturtma, çeşitli badirelerden atlatıp selamete ulaştırma işini üstlenmişlerdir. Bu arada kendilerine bir çeşit resmi politik kariyer edinmeyi, ya da mevcut kariyerlerini sağlama bağlamayı ön planda tutmuşlardır. Ama bütün bunları sanki CHP'nin başına çok olağan, basit bir "kaza" gelmiş gibi, ülkede adı "olağanüstü" de olsa sanki pek olağan koşullar varmış gibi yapmışlardır. Siyasi faaliyetlerini ve hedeflerini ülkedeki faşizm koşullarında, bu koşulların olanca ağır yükünü hayatlarının acılı somut gerçekliğinde yaşayan kitlelerden, kitlelerin somut sorunlarının çözüm yollarının odaklaştığı demokrasi soru-

nundan soyutlayarak eski CHP'yi diriltmeye çalışmışlardır. Bu nedenle de siyasi hareket ve parti olarak meşruiyetlerini kitlelerin, bu arada CHP'li seçmen tabanının somut ekonomik, demokratik, sosyal taleplerinin haklılığında –ve bu haklılık uğruna gerektiğinde sonunadek kavgaya hazır olmakta– değil, doğrudan doğruya Cunta'nın icazetinde aramışlardır. Cunta da buna zaten razı ve hazır, hattâ istekli olduğundan, onlara bir çeşit "ikinci derecede müsaadeye mazhar" parti icazetini vermekte beis görmemiştir.

Sonuçta SODEP seçmenin karşısına –bu partiye umut bağlayan aydın kesiminin ileriye dönük haklı özlem ve beklentileri ne olursa olsun– fiilen ve somut olarak, seçime katılabilen herhangi bir parti olarak çıkmıştır ve ondan da öyle muamele görmüştür: Kısacası baştan beri "ihtiyat" ve "temkin" adına sürdürülen politik atalet, yüzde 10 civarında belirleyici, kritik oyun SODEP'ten esirgenmesine neden olmuştur. Bunun sorumlusu "cahil ve kendini bilmez halkımız" değil, faşist cuntanın zorba despotizmine boyun eğerek demokrasinin en temel normlarına sahip çıkmayan, halkın maddi çıkarlarını ve günlük yaşantısını doğrudan ilgilendiren demokratik hak ve özgürlükler uğruna mücedeleyi göze almayan SODEP yöneticileri ve onların siyaset anlayışıdır.

Bu anlayış SODEP'in programına da aynen yansımıştır.

Programın birinci bölümünde "Temel Görüşler-Giriş" başlığı altındaki ikinci paragrafı birlikte okuyalım: "Bu nedenledir ki, 12 Eylül 1980'den önce içine düşülen derin siyasal, ekonomik ve toplumsal bunalımdan ve boyutları iç savaşa ulaşma tehlikesi gösteren kardeş kavgasından çıkılabilmesi için Silahlı Kuvetlerimizin yönetime el koyma zorunluluğunu duyduğu bir dönemde, bugün çok partili rejime dönüş aşamasına geçiyoruz. Şimdi herkese düşen görev, bir daha anarşi ve terör ortamına dönülmesine, ülke bütünlüğü ve ulusal birliğin tehlikeye düşmesine fırsat vermeyecek ve çağdaş uygarlık düzeyine ulaşma çabalarımızı aksatmayacak bir siyasal örgütlenmenin oluşmasına katkıda bulunmaktır."

Paragrafın birinci cümlesi 12 Eylül faşist darbesini silah gücüyle gerçekleştirilen bir fiili durum olarak kabullenmekle kalmıyor; darbenin "siyasal, ekonomik ve toplumsal bunalımdan... çıkılabilmesi için" zorunlu olduğunu ileri sürüyor. Bu cümle, düşünün ki, darbenin hemen ardından kaleme alınmış değildir. Öyle olsaydı, cümleyi kaleme alanlara belki silah zoruna boyun eğdikleri ya da pek ileri görüşlü olmadıkları için takaza ederdik, o kadar. Ama cümle, darbeden neredeyse üç yıl sonra yazılmıştır. Okuyan sanır ki bu arada, yani "Silahlı Kuvvetlerimizin yönetime el koyma zorunluluğunu duyduğu" –silahlı kuvvetlerin sanki böyle bir yetkisi varmış gibi!– dönem boyunca generaller "kardeş kavgası"nı önlemekten başka hiç birşey yapmamışlardır; ya da yapmışlarsa, ülkeyi durup dururken "içine düşülen... bunalım"dan çıkarmak için yapmışlardır! Oysa bu cümle yazıldığı sırada "derin ekonomik ve toplumsal bunalımdan... çıkılabilmesi için" silahlı kuvvetlerin bunalımın olanca yükünü emekçi halkın sırtına yıkma doğrultusunda neler yaptıklarına ve ne yöntemler kullandıklarına herkes çoktan tanıktır. Böylece, aynı zamanda, sözü edilen "siyasi bunalım"ın da hangi amaçla beslenip körüklendiği apaçık ortaya çıkmıştır. Hâl böyleyken SODEP yöneticileri hedefi iktidar olan bir parti kurup tüm sosyal demokratları ve demokratik bir alternatif arayışı için de olan kitleleri kendilerini desteklemeye çağırırlarken, daha baştan, ordunun başındaki faşist generalleri aklamaktadırlar.

Paragrafın ikinci cümlesine gelince, o cümleyi bir kere daha okuyun, göreceksiniz ki altına pekâlâ K.Evren de imzasını atabilirdi. K.Evren'in sık sık tekrarladığı "ordunun bir daha yönetime el koymasına gerek duyulmayacak düzenlemeler" hedefi burada hemen hemen aynı kelimelerle dile getirilmiştir. Dönülmesine fırsat verilmemesi istenen "anarşi ve terör ortamı"nın kimler tarafından, hangi amaçlarla ve nasıl yaratıldığına dair (bunların hepsi pekâlâ bilindiği halde) bütün program boyunca tek bir söz edilmiyor. Buna fırsat vermemenin sosyal demokratlarca siyaset ve mevzuat düzeyinde nasıl sağlanacağı konusunda somut ya da somuta yakın hiç bir öneri getirilmiyor. "Ülke bütünlüğü ve ulusal birliğin tehlikeye düştüğü" iddiası 12 Eylül iktidar gaspının temel bahanesi olduğu halde, bu iddianın doğruluğu ima yoluyla dahi olsa hiç bir biçimde tartışma konusu yapılmıyor. 12 Eylül öncesinde Ülkücü faşistlerin ve Genel Kurmay–MİT güdümlü paramiliter karanlık örgütlerin demokrasi güçlerine saldırıları "kardeş kavgası" olarak niteleniyor. Dolayısıyla Program, SODEP'in bu en "temel" görüşünde demokratik hak ve özgürlüklerin çiğnenmesine karşı çıkacağı yerde, "anarşi", "terör", "ülke bütünlüğü ve ulusal birlik", "kardeş kavgası" gibi yavelerle, 12 Eylül darbesinin bahanelerini K.Evren ağızıyla , kör kör parmağım gözüne tekrarlıyor. Bu tür dalaverelerle demokrasinin katledilmesine va halka karşı sürdürülen saldırılara karşı çıkılacağına dair –üstü kapalı bir dille de olsa– seçmene teminat vereceği yerde, böyle bir işe girişilmeyeceğine dair generallere ve diğer hâkim çevrelere açık teminat veriyor.

Bu bölümün üçüncü paragrafında, Partinin sosyal demokrat hüviyeti konusunda da aynı teminat yer almakta: "Biz bu amaca ulaşmak için en yararlı uğraşın Türkiye'nin özel koşullarını ve birikimlerini de göz önüne a-

(Devamı 12. sayfada)

BİR «GENÇLİK» HASTALI

"Bütün devrimler tarafından ve özellikle 20. yüzyıldaki üç Rus devrimi tarafından doğrulanan devrimin temel yasası şudur: devrim olabilmesi için, sömürülen ve ezilen yığınların, eskiden olduğu gibi yaşamanın olanaksız olduğu bilincine varmaları ve değişiklik istemeleri yetmez. Devrimin olması için, sömürücülerin eskiden olduğu gibi yaşayamamaları ve yönetememeleri gerekir. Ancak "alt sınıfların" eski tarzda yaşamak istemedikleri ve "üst sınıfların" da eski tarzda yaşayamadıkları durumda devrim zafere ulaşabilir. Bu gerçek başka kelimelerle de ifade edilebilir: (Sömürüleni de sömüreni de etkileyen) ulusal çapta bir bunalım olmadan devrim olanaksızdır. Şu halde bir devrimin olabilmesi için, önce işçilerin çoğunluğunun (hiç değilse bilinçli ve düşünen, siyasal bakımdan aktif işçilerin çoğunluğunun) devrimin gereğini tam olarak anlamış olmaları ve devrim uğruna ölmeye hazır olmaları gerekir; ikinci olarak egemen sınıfların, en geri kitleleri bile siyasete çeken, hükümeti zayıf düşüren ve devrimcilerin onu devirmesini mümkün kılan bir hükümet bunalımından geçmekte olması gerekir (her gerçek devrimin belirtisi, o zamana kadar lakayt olan, ezilen, emekçi yığınlar arasında siyasal mücadeleyi yürütebilecek nicel büyüklüğün hızla on kat ve hatta yüz kat artmasıdır)." (Lenin, "Sol-Kanat Komünizmi-Bir Çocukluk Hastalığı, Seçme Eserler, Moskova 1977, Cilt 3, sf. 343)

Yazımıza yukarıdaki pek bilinen, dünyanın dört bir tarafında proletarya devrimcilerinin "amentü"sü haline gelmiş alıntıyla başlamamız bir bakıma şanssızlık. Ama ne yapalım ki, Türkıye'de, hemen her alanda olduğu gibi "devrimciler" camiası arasında da pek çok şeye tekrar tekrar sıfırdan başlamak gerekiyor. Acaba diye düşünüyoruz, Sisif efsanesinin yaratıcısı Yunanlılar, taa o zamanlar Anadolu insanının bu günkü durumunu görebilecek kadar kehanet gücüne mi sahiptiler?

Belki de Türkiye'den başka bir ülke yoktur dünyada "devrim" kelimesinin böylesine yaygın olduğu ve sık kullanıldığı. "Devrimci" olmayan hemen yoktur Türkiye'de. Eh, atatürkçü olmayan da alabildiğine nadir olduğuna göre burası anlaşılır bir noktadır. Ancak kendilerini "atatürk devrimciliği"nden ayrı tutanlar da bir haylidir sol hareket içinde. Bizim üzerinde durmak istediğimiz "devrimcilik" ve "devrimciler"de bunlardır.

Pek çoğuna göre "devrim" adeta tılsımlı bir kelimedir. Bütün dertlere devadır, her kapıyı o açar, ne varsa çözüme ulaştırılması gereken Türkiye'de, yolu "devrim"den geçer.

Devrim kelimesinin böylesine yaygınlık kazanmış olmasını bir bakıma olumlu karşılamak gerekir. Çünkü, bu olgu bir anlamda Türkiye'deki sosyal düzenin çürümüşlüğünün delilidir. Ve sosyal düzenin, devrim olmadıkça, yani mevcut egemen sınıflar alaşağı edilmedikçe sağlam bir dokuya kavuşturulamayacağına inancın yaygınlığını gösterir.

Ne ki devrim, ne onu çağırmakla, ne arzu etmekle, ne de bol bol lafını etmekle gerçekleşir. Devrim sosyal bir olgudur, hem de çocuk oyuncağı değil, en çetrefilli, en karmaşık sosyal olgulara dayanan, en girift süreçlerin içinden geçildiği bir toplumsal alt üst oluştur.

Böylesi toplumsal deprem dönemlerinin en önemlilerinden birisini, Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda Avrupa kıtası yaşadı. Çarlık Rusyası'nda Lenin'in önderliğindeki bolşevikler devrime hakkıyla hazırlanmış bir PARTİ olarak, devrimci durum şartlarını da büyük bir maharet ve yaratıcılıkla değerlendirmesini bilip, dünyanın ilk kalıcı proleter devrimini başardılar. Avrupa'nın diğer pek çok ülkelerinde de, devrimin eşiğine kadar gelindi, hatta Almanya'da ve Macaristan'da sovyet iktidarlaı kuruldu. Ancak İkinci Enternasyonal'in sosyal demokrat şeflerinin devrime sırt çevirmeleri, yer yer ihanet etmeleri sonucu, karşı devrim bastırdı ve Rusya dışındaki ülkelerde devrim başarıya ulaşamadı. İşte bu yenilgide önemli sorumluluk payı olan sosyal demokratların sağ oportünist günahlarına tepki sonucu Avrupalı bazı komünistler "sol" sekter tutumlara savruldular. Devrim "kapıya geldiği" halde bir kısım işçi yığınlarının devrimci mücadeleye katılmayıp aksine sosyal demokrat şeflerin peşinde karşı devrimci saflarda yer almaları, kitlelerin devrimdeki rolünü önemsemeyen, iradeciliği ön plana çıkaran maceracı eğilimlerin komünistler için de yaygınlaşması sonucunu getirdi. İşte "sol" komünizm kitabı böylesi şartlarda kaleme alındı. Amacı komünistler arasındaki "sol" sekter görüşlerle, maceracı eğilimlerle mücadele etmekti. Nitekim Lenin "sol" sekter görüşlerle mücadelenin önemine aynı kitapta şu sözlerle dikkati çekmektedir.

"Uluslararası işçi hareketinin bilinçli öncüsünün, yani komünist partilerin, grupların, ve eğilimlerin hemen önündeki hedef, (çoğunlukla henüz uyuşuk, hergünkü hayatlarına dalmış, hareketsiz, lakayt) yığınları, bu yeni tutum ve

kitle SOSYALİZM VE SENDİKAL MÜCADELE

4

Geçen sayımızda ülkemizde işçi sınıfının sendikal mücadelesi ile siyasi mücadelesinin birbirinden koparılması ve tekrar buluşturulmaması için burjuvazinin ilk işçi hareketlerinin belirmeye başladığı andan itibaren sürdürdüğü sistemli çabaların Demokrat Partinin iktidara gelmesine kadarki hikayesini vermiştik. Şimdi sıra Türk-İş'in kuruluşunu irdelemeye geldi. Ancak bunu yapmadan önce dünyadaki ve ülkemizdeki sarı sendikacılığın nesnel temeline kısa bir bakış atmamızda yarar var. Bunu yapmadan Türk-İş'i tam kavramak kolay olmayacaktır.

İŞÇİ ARİSTOKRASİSİ

Sarı sendikacılığın bir işçi aristokrasisinin yaratılmış olmasına bağlı olduğu hemen herkesçe bilinir. İşçi aristokrasisi, burjuvazinin, kapitalist üretim süreci içinde el koyduğu artı değerin bir bölümünün, bu sınıfın sömürüsünü kolaylaştırmak için, sınıfın içinde bazı işçilere aktarılmasıyla oluşur. Posta başı, formen, usta başı gibi üretim sürecinde kilit rol oynayan işçiler bu değer aktarımının yapılacağı en uygun kişilerdir. Böylçe yaşam standartları, içinden geldikleri sınıfın üstüne çıkarılmış olan ve bu standartların devamının kapitalist üretim sürecinin aksamadan işlemesinde olduğunu gören bir aristokrat işçi zümresi meydana gelmiş olur. Bu zümrenin kontrolu altında tutulan sendikalar da, temel hedef olarak kendilerine kapitalist üretim sürecinin aksamadan işletilmesini alırlar. Bir işçi aristokrasisi yaratabilmenin ilk koşulu, burjuvazinin el koyduğu artı değer kütlesinin yeterince büyük olmasıdır. Bu kütle büyük olmalıdır ki, işçi aristokrasisine de bir parça aktarılabilsin. Günümüzün gelişmiş kapitalist ülkeleri, sömürge gelirlerinden elde ettikleri aşırı kârların bir bölümlerini kendi ülkelerinin işçi sınıfları içindeki bir kısım işçilere dağıtmak imkânına sahip olabilmişler ve böylece sarı sendikacılığın temeli olan işçi aristokrasisini oluşturabilmişlerdir. Bugün Batı Avrupa'nın sosyalist ve sosyal demokrat partileri de bu işçi aristokrasisine dayanmaktadır.

Ancak Cumhuriyet Türkiye burjuvazisi, hem sömürgelerden yoksundur, hem de kapitalizmin yükseliş çağının momentini kaçırmış geri bir burjuvazidir. Kendi "muhtac-ı himmet bir dede" durumundadır ve öyle işçi aristokrasisi filan oluşturacak hali yoktur. O halde, bu zorunluluğu başka bir şekilde yerine getirecektir. Cumhuriyetin ilk yıllarında başlatılan "devletçi kalkınma modeli" doğrultusunda Anadolunun çeşitli yerlerinde, dokuma, şeker, çimento fabrikaları, demiryolu cer atelyeleri kurulmuştur. İşçi sendikacılığımızın temeli bu fabrikalara dayanmaktadır. Bugün bile Türk-İş ağırlıklı olarak kamu iktisadi teşekküllerinde egemen olan sendikalara dayanmaktadır. CHP tek parti iktidarı zamanında geliştirilen ve oluşum süreci daha eskilere dayansa da "1946 sendikacılığı" şeklinde adlandırılan sendikacılık, işte bu kamu iktisadi teşekküllerinde üretimin kahırlı sürecinden "kurtarılan" ve kendisine gerek maddi, gerekse toplumsal öncelikler tanınan dar bir aristokrat işçi zümresi aracılığıyla yürürlüğe konulmuştur. Bu yüzden sendikacılık daima, siyasi iktidarın dümen suyundan gitmiştir. CHP yıkılana kadar CHP'nin borusu öttürülmüş, DP ile, Türk-İş'in başına DP milletvekilleri getirilmiş ve 27 Mayıs'ta DP'li başkan Türk-İş onur kurulu kararıyla ihrac edilmiş, 1960 sonrası CHP koalisyonu sırasında CHP'lilik öne çıkmış ve 1965'te AP'nin iktidara gelmesiyle tekrar DP'li (yani yeni adıyla AP'li) olunmuştur.

Ülkemizde işçi aristokrasisinin ikinci kaynağı-gene burjuvazinin güçsüzlüğü karşısında Amerika Birleşik Devletleri olmuştur. İlerde görüleceği gibi, gerek Türk-İş'in kurulmasında, gerek sonrasında Amerikan parası oluk gibi akmış, Türk-İş bölge temsilcilerine bile, İstanbul'da, Adana'da, İzmir'de makam şöförlü otomobiller tahsis edilmiştir.

1950'lerle içine girilen hızlı kapitalistleşme süreci ile burjuvazi de güçlenmiş, çok sayıda işçinin çalıştırıldığı fabrikalar kurulmuş ve aristokratik koşulları dolaysız olarak Türk burjuvazisi tarafından sağlanan "işçiler" de ortaya çıkmışlardır. Ama, bu gün bile gerek işçi sayısı, gerekse toplumsal hayatın stratejik köşe taşlarını (Demir-çelik, elektirik, demiryolları vb.) oluşturma açısından sendikacılık ağırlık olarak kamu kuruluşlarına yaslanmaktadır. İkisi de Adalet Partili olan İbrahim Denizcier ve Şevket Yılmaz'ın Evren cuntası ile hiç pürüzsüz ilişkisi irdelenirken bu faktörün ağırlığı gözönünde tutulmalıdır.

TÜRK–İŞ'İN HİKAYESİ

CHP'nin kontrolu altındaki İstanbul İşçi Sendikaları Birliği ile, Demokratik Parti tarafından kurulan Hür İşçi Sendikalar Birliği DP iktidara geçene kadar birbirleriyle kıyasıya bir mücadeleye girişmişlerdi. Her ikisi de birbirini "işçileri politikaya bulaştırmak"la suçluyordu. (Burjuvazi, sadece kendisine mahsus bir alan olarak tutma amacıyla siyaseti, dışkı gibi bulaşılmaması gereken bir pislik olarak göstermeye hep özen göstermiştir. En son Evren cuntası da buna katkıda bulunmuş, şiddetli bir siyaset düşmanlığı histerisini ül-

kede estirmeye çalışmıştır. Türkçeden başka bir dilde "siyasete bulaşmak" gibi bir deyimin bulunduğunu pek tahmin etmiyoruz).

İki sendika arasındaki kavga CHP "yorganının gitmesiyle" bitiverdi. DP'nin 14 Mayıs 1950' de iktidara gelmesiyle iki sendika birleşti ve İstanbul Milli İşçi Sendikaları Birliği adını aldı. Ancak "milli" kelimesinin kullanılmasına bakanlar kurulu izin vermediğinden sendikaların adı gene İstanbul İşçi Sendikaları Birliği olarak kaldı. Birliğin başkanı "sarı sendikacılığın babası ünvanını" haklı olarak taşıyan ve burjuvazi tarafından gene haklı olarak "Türk işçi hareketinin unutulmaz lideri" olarak nitelendirilen Seyfi Demirsoy idi. Birliğin tüzüğünde Türkiye ölçüsünde bir kuruluş haline gelme amacı yeralıyordu. Ama bunun gerçekleşmesi için 2. Dünya Savaşında emperyalist sistemin lideri olarak çıkan ve dünyayı bir soğuk savaş histerisi içine sokmaya hazırlanan ABD'nin dürtüklemesi gerekiyordu.

"Türk sendikacılığının unutulmaz lideri" şöyle anlatıyor:

"... 1951'de Cibali Sigara fabrikasında yapılan İstanbul İşçi Sendikaları Birliğinin kongresini takibeden konukları arasında Amerikan İşçi Sendikalar Federasyonunun Avrupa temsilcisi de hazır bulunuyordu. Kongreyi haber almış, davetsiz gelmişti (!) İşte bu ilgi Türk sendikacılığında Batı'ya açılan ilk pencerenin işareti oldu. Bir müddet sonra aynı temsilci, Türk sendikacılık hareketinin milli bir merkez etrafında toplanması yolunda telkinlerde bulunmak üzere sık sık ziyarete gelmişti... Türk-İş'in tohumlarını ekenler arasında yeralan Amerikalı gerçek dostumuz Mr. Irwing Brown bu gelişlerinden birinde o zamanlar Türk sendikacılık hareketinin adeta bir mihrakı ve okulu olan İstanbul Sendikalar Birliğine AFL–CIO'nun (Amerikan İş Federasyonu) temsilcisini de beraberinde getirmişti."

Aslında Irwing Brown ortaya çıkmadan önce 19 Ocak 1951' de ABD büyükelçiliği mensupları, yanlarına AFL–CIO'nun iktisat uzmanı ve Marshall planı Avrupa temsilcisi Boris Shiskin'i alarak İstanbul İşçi Sendikaları Birliğini ziyaret etmişler, "neden Türkiye'de bir işçi konfederasyonu kurulmadığını" sormuşlar, bundan üzüntü duyduklarını söylemişler ve Yunanistan İşçi Konfederasyonunun Marshall planından mali yardım aldığını söyleyerek, gözleri parlayan sendikacılara paranın şıngırtısını işittirmişlerdi. Ziyareti daha sonra gerçekleşen Irwing Brown, gene AFL–CIO'nun Avrupa temsilcisi ve Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu ICFTU'nun icra heyeti üyesiydi, (Bu sıralarda sosyalist ülkelere yakıştırılan "Demir perde arkasında yaşayan esir halklar" yaftasına karşılık olmak üzere Amerikan etkisi ve parası herşeyin başına bir "Hür" sözü oturtuyordu. Hür sendikacılık, Hür teşebbüs, Hür Avrupa Radyosu gibi) ve bir konfedarasyon kurulup, hemen ICFTU'ya üye olunması taleplerini yineliyerek sözlerini "eğer üye olursanız sizden üye ödentisi alınmayacağı gibi mali yardım yapılacak" diye bağlıyorlardı. Mayıs ayında kapıyı tekrar çalan Brown, iki sendikacıyı ABD'ye davet etti. Sonradan sayıları yüzlerle ifade edilecek bu ziyaretçi sendikacıların öncüleri olarak seçilen, İstanbul Sendikalar Birliğinden Mehmet İnhanlı ve Ankara Birliğinden, İsmail Aras "mesleki görgü ve bilgilerini arttırmak" amacıyla iki aylık bir "tetkik" ziyareti için ABD'ye hareket ettiler.

17 Aralık 1951'de, bu sefer Oregon Eyaleti İşçi Federasyonu yöneticisi ve gene nedense, Marshall Planı temsilcisi Renoud ile Marshall Planı Haberler (!) Bürosu temsilcisi Ralph Harwood İstanbul'a gelerek ziyaretlerini yenilediler. Konfederasyon işinin nasıl gittiğini sordular, kurulur kurulmaz üye olunmasını beklediklerini söyleyip gittiler.

Nihayet (bu kadar ısrar karşısında) İstanbul İşçi Sendikalar Birliği'nin insiyatifi ile onbir sendikayı temsilen 28 delege Bursa'da biraraya getirildi. 6 Nisan 1952'de yapılan toplantıda, kurulacak konfederasyonun tüzük taslağı görüşülerek kabul edildi ve kuruluş için gerekli yasal formaliteleri gerçekleştirmek, ilk kongreyi hazırlamak göreviyle bir geçici icra heyeti seçildi. Bu heyette, başkan olar Ömer Akçakanat, Genel Sekreter olarak Şaban Yıldız (namuslu bir işçi olduğundan beş ay sonra yapılan kongrede tasfiye edilecektir), sayman olarak Seyfi Demirsoy ve üye olarak (ilk Amerika tetkikçilerimizden) Mehmet İnhanlı ile Adil Boğakaptan bulunuyordu.

Tüzük 31 Temuz 1952'de Ankara valiliğine verildi ve Türk-İş kurulmuş oldu.

İlk genel kurul kısa bir süre sonra, 6 Eylül 1952'de İzmir'de yapıldı. Kongrede ICFTU'ya katılma kararı alındı. Yapılan seçimler sonucunda İsmail İnan başkanlığa, Muammer Özerkan genel sekreterliğe ve İsmail Aras saymanlığa getirildi. (Paranın geleceği yere "tetkik" için gönderilmiş birisinin sayman olmasındaki isabet, her türlü takdirin üstündedir).

Türk-İş, iktidara gelmeden önce grev hakkını savunan, gelir gelmez de unutan DP iktidarına grev hakkının verilmesi konusunda hiçbir tazyik yapmadı. Bir yandan kendi içindeki menfaat çekişmeleriyle (İzmir Kongresinden bir yıl sonra bir olağanüstü kongre yapılmasına neden olan şey, ABD'ye "tetkik" için gönderilecek ve "işçi sendikaları lideri olacak nitelikteki on işçinin" seçimi konusunda yönetim kurulunu ve bağlı sendikaları birbirine düşüren kavgalardı), bir yandan Çalışma Bakanlığının

ve valiliklerin sendikalara çıkardıkları binbir güçlük ve formaliteyle uğraşmakla zaman gelip geçti. Ağustos 1953 olağanüstü kongrenin baş konusu "Kıbrıs Türk'tür, Türk Kalacaktır" idi. Konuşmacılar bol bol şovenizm yaptılar. Seçimlerde DP'li sendikacıların hakimiyeti daha da güçlendi. Kongreden sonra Türk-İş, ne grev için ne de başka bir şey için miting veya toplantı yapmadığından "iyisi mi bari Komünizmi tel'in mitingi yapayım" dedi ve bunu 4 Ekim 1953'te İstanbul'da gerçekleştirdi.

1954 seçimleri artık yaklaşmıştı. Birçok sendikacı milletvekili olma düşleri görüyordu. Bunun için iktidarın gözüne girme çabalarına hız verilmeliydi. Bu sırada bazı sendikacılar bir "işçi ve işçi dostu milletvekillerini destekleme komitesi" kurdular.

Ancak derhal adli soruşturma açılması üzerine bu teşebbüs sönümlenip gitti. Siyasetin DP ve CHP dışında yapılmasına izin verilemezdi.

GREV HAKKI UYUTULUYOR

Grev hakkının elde edilmesi için ciddi sayılabilecek çabalar 1955 yılında ortaya çıkmaya başladı. Türk-İş'e bağlı İstanbul İşçi Sendikaları Birliği'nin genel başkanı Seyfi Demirsoy bir genelge ile, bağlı sendikaları 20 Şubat 1955'te İstanbul'da toplantıya çağırdı. Toplantıya 11 sendika katıldı. Katılan sendikaların temsilcilerinden bir kısmı ilerde DİSK'i kuracak olan sendikacılardı. Bu toplantıya katılan sendikacılardan adı sonraları çok duyulan bazılarını sıralayalım: Ziya Hepbir, Celal Beyaz, Süreyya Birol, Avni Erakalın, Kemal Türkler, Rıza Güven, Ahmet Muşlu, Şaban Yıldız, Sabri Tığlı. Konuşan temsilciler grev hakkının kazanılması konusunda hemfikir idiler. Bunlardan biri, Cemil Gider "siyasi partilerden birinin gayelerini tahakkuk ettirmek için grev tatbik etmeyeceğimize inanıyoruz." diyerek burjuvaziye teminat vermeyi ihmal etmiyordu. Gerçi artık siyaset üstü sendikacılıktan kasdedilen, işçi sınıfının sendikal mücadelesini siyasi mücadelesine tâbi kılmak meselesi değildi. İşçi sınıfı siyasi hareketinin susturulmasından ve toplumsal gelişimin dışına sürülmesinden bu yana o kadar uzun bir zaman geçmişti ki artık aynı kavramlarla, farklı şeyler anlatılıyordu. Siyaset üstülük teminatı "CHP ile DP arasında tercih yapmayız" demek için verilir olmuştu. Sendikacılığın işçi sınıfının siyasi mücadelesiyle birleştirilmesi kavramı, sendikacıların havsalasında dahi mevcut değildi.

İstanbul İşçi Sendikaları Birliğinin grev hakkı için bir kampanya açma kararı alması kısa zamanda yankılar yarattı. Ankara İşçi Sendikaları Birliği kongresi de grev hakkını elde etmek için mücadele kararı aldı. İzmir İşçi Sendikaları Birliği ise tereddüt içindeydi. Bu üç birliği bünyesinde toplayan Türk-İş yöneticileri iktidar partileriyle bağlantıları gereği grev hakkı mücadelesine pek istekle sarılmıyorlardı. Nitekim 1958'de toplanan Türk-İş Mümessiller Heyeti raporunda grev hakkına fazla ağırlık verilmiyor, şöyle bir değiniliyordu. Ancak 1959 ortalarına gelindiğinde grev hakkını şiddetle savunan CHP'li sendikacılara yerlerini kaptırmak endişesi Türk-İş yöneticilerini de hizaya soktu. Türk-İş başkanı DP'li Nuri Beşer İkinci Temsilciler Meclisi toplantısında, kendi partisinden hazır bulunan bakan ve millet vekillerinin gözüne baka baka grev hakkını savundu, Bayar ve Menderes'in vaatlerine rağmen grev hakkının tanınmamasını şiddetle eleştirdi.

Artık grev hakkı istemi işçi yığınlarının malı olmuştu. CHP'nin veya DP'nin görevlendirdiği kaşarlanmış sendikacılar bu isteğe gözlerini kapayacak durumda değildi. 1960 askeri darbesi kapıyı çaldığında grev hakkı için yürüyen mücadele kıvamına gelmişti. Ama, işçi sınıfı 1961 Anayasasının kabülünden sonra daha iki yıl bekleyerek, ancak 1963'te grev hakkına kavuşabilecekti.

TÜRK-İŞ'İN GELİRLERİ

Türk-İş gelirlerini başlıca üç kaynaktan elde etmiştir. Bunlardan birincisi üye aidatlarıdır. Ancak DP iktidarı sendikaların malî bakımdan güçlenmesini engellemek ve iktidara bağımlılıklarını sürdürmek amacıyla üye aidatını kasıtlı olarak düşük tutmuş, yılda 120 TL'yi geçmesini kanunla önlemiştir. İkinci kaynak Çalışma Bakanlığının Türk-İş'e yaptığı ödemelerdir. Ve nihayet üçüncü kaynak da başta ABD'nin AID isimli kuruluşu olmak üzere Uluslararası Kalkınma İçin İşbirliği Teşkilatı OECD ve ICFTU'dur. Ülkemizin 1970'li yılların sonlarından itibaren yaşadığı ağır enflasyon koşulları yüzünden şimdi vereceğimiz rakamlar komik derecede küçükmüş etkisi yaratabilir Okuyucu 1957 devalüasyonuna kadar bir doların 280 kuruş olduğunu, 1957'de dokuz liraya çıkarıldığını, 1965'de 13,50 TL olduğunu gözönünde tutmalıdır.

Kuruluşundan 1963 sonuna kadar Türk-İş AID'dan 1.605 bin TL'si yardım almıştır. Türk-İş'in ortalama aylık aidat gelirinin 1962 yılında sadece 11.253 TL (evet onbirbin ikiyüz elliüç lira) olduğu gözönüne alınırsa konfederasyonun Amerikan mali kaynaklarına bağımlılığının gücü ortaya çıkar. İleriki yıllara ait rakamlar da aynı olguyu göstermektedir.

1960-70 dönemi gelirleri

AID yardımları	13.500.000 TL
OECD yardımları	382.000 TL
ICTFU yardımları	733.000 TL
Çalışma bakanlığı yardımları	938.000 TL
Toplam	15.553.000 TL
On yıllık aidat gelirleri toplamı	13.500.000 TL

Türk-İş ile Amerikan kuruluşlarının içiçe geçmişliği o raddeye gelmişti ki, Türk-İş genel merkezinde çalışan kadrolar hakkında, 1966'da 6. Genel Kurula sunulan bir rapora göre "..65 personelden 32'sinin ücreti Türk-İş kadrolarından, geri kalan 33 kişinin ücreti ise AID yardımları içinden ödenmektedir." Bunun Türkçesi "AID, Türk-İş merkezi içinde 33 uzman çalıştırıyor" dan başka birşey değildir.

AID, Türk-İş'in merkez binası inşaatı için ayrıca 2 milyon lira bağış yapmış, bölgelerde verilen seminerler için de 2,3 milyonluk bir para tahsis etmiştir. İçiçeliğin bir başka göstergesi de Türk-İş bünyesinde AFL-CIO'ya bağlı ve kısa adı AAFLI olan "Asya-Amerika Hür Çalışma Enstitütüsü" tarafından finanse edilen bazı "araştırma" faaliyetlerinin yürütülmesidir.

1951'de iki sendikacının tetkik için ABD'ye gönderilmesiyle başlayan süreç de, hayret verici boyutlara ulaşarak devam etmiştir.

1961–1971 yılları arasında 600 sendikacı Amerika'ya gönderilmiştir. En büyük gönderme yoğunluğu 1967–68 yıllarına rastlamaktadır ve bu dönemde 200 sendikacı ABD'ye gitmiştir.

Amerikan parası Türk-İş'in işçi aristokratlarına öylesine şatafatlı hayat sağlamıştır ki, 1960 da Genel Kurula sunulan bir rapora göre bölge temsilcilerinin bile şöförlü otomobilleri bulunmaktadır.

Sonuç olarak gerek burjuvazinin, gerek Amerikan emperyalizminin ustalıklı çabaları, gereğinde sopayı, gereğinde parayı kullanarak ve yoğun bir ideolojik mücadeleyi hiç ihmal etmeyerek sendikal hareketi kendi amaçlarından saptırmaya ve büyük bir yozlaşma içine düşürmeye muvaffak olmuştur. Kapitalizmi savunan, sosyalizm düşmanı işverenlerle her türlü pazarlığı yapan ve birkaç kemik parçasına işçileri rahatlıkla satabilen, bürokratik bir yapı ortaya çıkmıştır.

27 MAYIS VE TÜRK–İŞ

27 Mayıs askeri darbesi Türk-İş yönetimini güç durumda bıraktı. Çünkü konfederasyon başkanı, DP milletvekili Nuri Beşer' in 28 Nisan 1960 öğrenci olayları yüzünden başbakan Adnan Menderes'e bir destek telgrafı çektiği, başbakanlık arşivini araştıran askeri yönetim tarafından öğrenilmiştir. Hemen hepsi Demokrat Partili olan Türk-İş yöneticileri fazla bocalamadılar. Nuri Beşer'i Haysiyet Divanına sevkedip Türk-İş'ten ihraç ediverdiler. Kasım 1960 ve Ocak 1964'te yapılan Genel Kurulda, göze batan bazı DP'liler yönetim kurulundan uzaklaştırıldılar. Ama, CHP koalisyon hükümetinin düşürülmesi ve Demirel başbakanlığındaki AP hükümetinin kurulması üzerine durum tekrar değişti. 1966 Mart'ında toplanan Genel Kurul, bir önceki Genel Kurulda seçilmiş 21 kişilik Genel Yönetim Kurulundan 17 kişiyi safdışı etti. Bunların yerlerine AP'li sendikacılar geçirildi. Bu yeni yöneticilerden üçü AP milletvekiliydi.

GREV HAKKININ ELDE EDİLMESİ

1961 seçimleriyle oluşan parlamento'da, hiçbir parti iktidarı tek başına alacak sayıya ulaşamamıştır. İsmet İnönü başkanlığında bir CHP koalisyon hükümeti işbaşına gelmiştir. Ecevit Çalışma Bakanıdır. CHP 1950 öncesindeki politikasının, günden güne gelişen işçi sınıfı içinde kendisine karşı ne derece güçlü muhalefet filizlenmelerine neden olduğunun farkındadır. İktidara güç bela gelebilmiştir ve güçlenen AP'nin gelecek seçimlerde iktidarı alması olasılığı vardır. Bunu engellemenin yollarından biri, işçi kitlelerini CHP'ye çekmek için çaba harcamak olabilir. Zaten işçi sınıfından gelen grev hakkı istekleri çok güçlü boyutlara varmıştır. 1961 Anayasası grev hakkını öngörmektedir. 1960 sonrası aydınlar arasında gelişen ilerici eğilimler CHP'yi etkilemektedir. Ve nihayet Türkiye burjuvazisi, ekonominin büyüme döneminin rahat koşullarını yaşamakta, pazar ekonomisi gelişmekte, cirolar büyümekte, kârlar artmaktadır.

Böyle bir ortamda 274 sayılı Sendikalar Kanunu ile, 275 sayılı toplu iş sözleşmesi, Grev ve Lokavt kanunu parlamento'da görüşülür ve kabul edilir. Görüşmelerin iki ilginç noktası hükümetlere grevleri erteleme hakkının verilip verilmemesi ile, oluşturulacak Yüksek Hakem Kurulunda hükümet temsilcilerinin bulunup bulunmaması tartışmalarında ortaya çıkmaktadır. İşçilere sempatik görünme yarışması içindeki AP'li konuşmacılar, başta sendikacı Saim Kaygan olmak üzere bu iki noktada hükümetle ve Çalışma Bakanı Ecevit'le karşı karşıya gelmişlerdir. Hükümetlere grev erteleme hakkı verilmesine karşı çıkan Saim Kaygan Yüksek Hakem Kurulundaki hükümet temsilcileri hakkında şunları söylemiştir:

"... büyük işyerlerini temsil eden devletin temsilcisi olan Çalışma Bakanlığının iki üyesinin heyete iştirakini sağlayan bendin çıkarılmasını istiyoruz. Ekseriyetle işveren durumunda olan hükümetin bu iki azasının, ayrıca işveren sıfatıyla bulunan arkadaşlara ilavesinde bir fayda görmüyoruz..."

Çalışma Bakanı Ecevit'in yanıtı ise şöyle:

"... Hükümet temsilcilerinin mutlaka işveren sayılması yolundaki görüşü reddediyorum. Devlet memurlarının kendilerini işveren durumunda görmeleri için hiçbir neden yoktur..."

Hayatın böyle cilveleri vardır. Ecevit ne de olsa Kemalist kadrocu ideolojinin eğitiminden geçmiş genç bir politikacıdır.

(Sürecek)

IĞI: «SOL» MACERACILIK

davranışa getirmektir, ya da daha doğrusu sadece partiyi değil, aynı zamanda, bilinçlenmekte olan kitleleri de yeni duruma ilerleyiş ve geçişte yönetmeyi bilmektir. Birinci tarihsel hedefe (proletaryanın bilinçli öncüsünü, sovyetler iktidarından ve işçi sınıfı diktatörlüğünden yana çekmek) ulaşılması, oportünizme ve sosyal şovenizme karşı tam bir ideolojik ve siyasal zafer sağlanmadan nasıl mümkün değildiyse, ikinci hedefe, kitleleri öncünün devrimde zaferini sağlamak için gerekli bu yeni tutum ve davranışa getirmeye, bu acil hedefe, sol doktrinciliği saf dışı etmeden, bunun yanlışlarını tam olarak ortadan kaldırmadan ulaşılmaz." (a.g.e. sf. 350)

Demek ki Lenin'e göre "sol" sapma proletaryanın iktidar mücadelesi için öylesine bir tehlike oluşturmaktadır ki, o "tasfiye edilmedikçe" devrime ulaşması mümkün değildir. Lenin bolşeviklerin tecrübelerinden de yararlanarak proletarya hareketi içindeki "sol" sapmanın toplumsal kökenlerini ve özelliklerini veciz bir şekilde şöyle özetlemektedir.

"Her şeyden önce, 1914'te kesin olarak sosyal-şovenizm biçimine bürünen ve kesin olarak proletaryaya karşı burjuvazinin saflarına geçen oportünizme karşı savaşarak, oportünizm, doğal olarak, bolşevizmin, işçi hareketi içinde baş düşmanı oldu. Şu anda da uluslararası alanda gene baş düşmanıdır. Bolşevikler, en büyük dikkatini bu düşmana karşı toplamaktadır. Bugün bolşeviklerin eyleminin bu yönü, yurt dışında bile yeteri kadar bilinmektedir.

Bolşevizmin işçi sınıfı hareketi içindeki öteki düşmanı için, aynı şeyi söyleyemeyiz. Bolşevizmin, anarşizme benzer yanları bulunan ve ondan birşeyler alan ve her temel sorunda tutarlı bir proleter sınıf mücadelesinin koşullarından ve gereklerinden kaçan şu küçük-burjuva devrimciliğine karşı uzun yıllar süren bir mücadelede şekillendiği ve güçlendiği, yurt dışında henüz yeteri kadar bilinmemektedir. Marksist teorinin kanıtladığı ve Avrupa'nın bütün devrimlerinin ve bütün devrimci hareketlerinin deneyimiyle tam olarak doğrulanmış bir gerçek varsa, o da (birçok Avrupa ülkelerinde çok yaygın biçimde, hatta yığınsal çapta varolan) kapitalist düzende, sürekli bir sömürü ve baskıya ve çok kere yaşam koşullarının hızla kötüleşmesine ve iflasa uğrayan bir toplumsal tip olarak küçük mülkiyet sahibinin, küçük üreticinin, aşırı bir devrimciliğe kolayca geçtiği, ama bu sınıfın tutarlı, örgütlü, disiplinli ve sağlam bir tutumu benimseyemediğidir. Kapitalizmin iğrençlikleri karşısında öfkeye kapılan küçük -burjuva, anarşizm gibi, toplumsal bir olgudur. Bu çeşit devrimciliğin istikrarsızlığı, kısırlığı, boyun eğişe, uyuşukluğa, boş fanteziye ve giderek "moda olan" şu ya da bu burjuva eğilimine karşı "kudurgan" bir hayranlığa bile dönüşebilme özelliği, bütün bunlar, herkesçe bilinir. Ama bu gerçeklerin soyut ve teorik olarak bilinmesi, devrimci partileri, biraz yeni bir biçimde, eskiden bilinmeyen yeni bir yön ve ortamda, azçok özgün özel koşullar içinde, her zaman yeniden ortaya çıkan eski yanılgılardan kurtarmaktadır." (a.g.e. sf. 300)

Lenin küçük burjuva devrimciliğinin hastalıklarını bir bir sıraladıktan sonra bütün bunların, herkesin bildiği şeyler olduğunu söylüyor. Ne kadar da haklı. Bugün de aynı olguları, küçük burjuva devrimcileri arasında, hem de tıpa tıp aynı tezahürleriyle teşhis etmemek mümkün mü?

Ancak arada biraz fark var. Çünkü Lenin'in sözünü ettiği küçük burjuva devrimcileri marksist olma iddiasında değildiler. Hatta Marx'ın pek çok görüşüne katılmıyorlar, bazı konularda marksizme düpedüz karşı çıkıyorlardı. Oysa bizdekiler öyle mi? Sorulsa –sorulmasına ne gerek, besmele çeker gibi ağızlarından düşürmezler– en kan kırmızı marksist-leninistler kendileridir. Ama gerçekte Marx'ın, Lenin'in dedikleri onlara vız gelmektedir.

Lenin küçük burjuva devrimciliğin proletarya içindeki uzantısı olan sol doktirinciliğin saf dışı edilebilmesi için devrim problematiği üzerinde uzun uzun durmuş ve bu amaçla yazımızın başındaki alıntıda en veciz ifadesini bulan, ünlü DEVRİMİN KANUNLARI'nı belirlemiştir. Yazımıza bu alıntıyla girmemizin nedeni de bu noktaya dikkatleri çekmek içindir. Çünkü Türkiye'de öyle dönemler yaşanmıştır ki, kimi "devrimciler" devrimin eli kulağında olduğunu ilan etmişler, sabah, akşam devrim çağrısında bulunmuşlardır. Hâlâ daha 12 Eylül öncesinde Türkiye'de "devrimci durum şartları"nın var olduğunu, o dönemde devrime varılabileceğini iddia edenler, veya 12 Eylül darbesini "karşı devrim" diye nitelendirenler bir haylidir. Demek ki böyleleri, ya Lenin'in ünlü "devrimin temel yasası"nı duymamışlardır –ki leninciliği kimselere bırakmazlar– ya da Lenin'i en hafif tabiriyle revize

etmektedirler. Çünkü Türkiye tarihinin hiç bir döneminde "devrimin gereğini tam olarak anlamış" ve "devrim uğruna ölmeyehazır" işçilerin sayısı, değil "işçilerin çoğunluğunu", üç sıfırlı hanelerle ifade edilen sayıları dahi bulmamıştır. Türkiye'nin en hızlı "devrimcisi"nin dahi bu noktada söyleyecek sözü yoktur.

İşçiler bu kadar önem kazandığına göre Lenin'in proleter bir devrimden söz ettiği açıktır. Zaten kitapta ele alınan görüşler ve yürütülen tartışmalar aktüel proletarya devrimi üzerine oldukları için de, yapılan somutlamaların bu muhtevada olmaları doğaldır. Böyleyse, yani işçi sınıfının devrimci mücadelede eriştiği örgütlenme seviyesi devrim meselesinde bu ölçüde tayin edici bir faktörse, ya Lenin, işçilerin büyük çoğunluğu Türkiş'in gangster sendikacılarının peşindeyken Türkiye'de devrimci durum olduğunu iddia eden bizim "devrimciler" yanında devrimci değildir, ya da bizimkilerin kastettiklerinin, Lenin'in belirlediği türden bir proletarya devriminden başka bir şey olması gerekir.

SOSYAL DEVRİMİN OLUŞUMU

İkinci şıkka, kapitalizmin bunca geliştiği Türkiye'de ihtimal vermek zordur. O halde bu günden yarına devrim beklentileri içinde olanlar, devrimci durum illüzyonları görenler "devrim"den ne anlamaktadırlar? Bu noktanın vuzuha kavuşturulabilmesi için, yine Sisif efsanesi örneğindeki gibi taşı yeniden tepeye tırmandırmaktan, yani "sosyal devrim"in ne olduğu konusunda yüce öğretmenlerimizden bir başkasına başvurmaktan başka çaremiz kalmamaktadır.

"Kafamı kurcalayan soruları çözme yolunda giriştiğim çalışma, Hegel'in Hukuk Felsefesi kitabını eleştirici bir gözle yeniden incelemek oldu. O incelemenin önsözü Paris'te çıkan Deutsch-Französiche Jahrbüher'de yayınlandı. Araştırmaların sonunda şu sonuca vardım: hukuki ilişkiler olsun, devlet biçimleri olsun, ne kendi başlarına, ne de insan aklının sözde genel evrimi ile açıklanabilirler; ikisinin de kökleri Hegel'in, 18. yüzyıl İngiliz ve Fransızlarının yolundan giderek "sivil toplum" terimiyle özetlediği, hayatın maddi koşullarındadır; o "sivil toplum"un iç-yapısı ise siyasi ekonomide aranmalıdır. siyasi ekonomi üzerinde araştırmalarıma Paris'te başlamıştım. Sonradan Bay Cuiziot'nun hakkımda çıkardığı bir sürgün kararı yüzünden gitmek zorunda kaldığım Brüksel'de çalışmalarıma devam ettim. Vardığım genel sonuç (ki bir kere elde edildikten sonra çalışmalarımda bana hep yol gösterici olmuştur) kısaca şöye ifade edilebilir. Yaşamak için sürdürdükleri sosyal üretimde insanlar kendi iradeleri dışında, zorunlu ve belirli bir takım ilişkiler kurarlar. Bu üretim ilişkileri onların maddi üretim güçlerinin belli bir gelişme aşamasına tekabül eder. Üretim ilişkilerinin bütünü, toplumun ekonomik yapısını, gerçek temeli teşkil eder. Bu temel üzerinde bir hukuki ve siyasi üstyapı yükselir; bu üstyapıya da belirli sosyal bilinç biçimleri tekabül eder. Maddi hayatın üretim tarzı genellikle sosyal, siyasi ve fikri hayat süreçlerini belirler. İnsanların varoluşlarını belirleyen bilinçleri değildir; tam tersine, insanların sosyal varoluşları bilinçlerini belirler. Gelişmelerinin belli bir düzeyinde toplumun maddi üretim güçleri mevcut üretim ilişkileriyle, ya da o güne kadar içinde faaliyet gösterdikleri –aynı şeyin hukuki ifadesinden başka bir şey olmayan– mülkiyet ilişkileriyle çatışırlar. Üretim güçlerinin gelişme biçimleri olmaktan çıkar, onlara ayak bağı olurlar. İşte o zaman sosyal devrim çağı çatar. Ekonomik temelin değişmesiyle bütün o muazzam üstyapı az ya da çok bir hızla dönüşüme uğrar." (K.Marx-F.Engels, Seçme Eserler, Moskova 1969, Cilt I)

Marksizmin, Marx'ın kendi ağzından verilen en veciz –ve en ünlü– özetinde "sosyal devrim"in ne olduğu en ufak bir anlaşılmazlığa yer vermeyecek ölçüde, son derece net olarak belirlenmiştir. Ve Lenin'in de gerçekleşmesinin kanuniyetlerini tesbit ettiği devrimin, böylesi sosyal devrim olduğundan kuşku yoktur. O halde bilimi kendine kılavuz edinen gerçek devrimcilere düşen, gerek Marx'ta ifadesini bulan sosyal devrim, gerekse Lenin'de ifadesini bulan devrimci durum açılarından Türkiye'nin özgül şartlarının nasıl somutlandığını, açık seçik ve bir kere daha ortaya koymaktır.

Kestirmeden ifade edecek olursak Türkiye'de kapitalist sosyo-ekonomik sistem TARİHSEL olarak miyadını tamamlamıştır. Bu nedenle sosyal bir devrim anlamında sosyalist devrim epey bir süreden beri Türkiye'nin ve Türkiye'li sosyalistlerin gündemindedir. Bu gün Türkiye'de mevcut tekelci kapitalist mülkiyet ilişkilerinin, üretici güçl[illegible] serpilip gelişmesine nasıl ket vurduklarının pek çok çarpıcı örneğine her gün hayatın içinde rastlamak mümkündür. Sadece ekonominin müzminleşen bunalımının burjuvazinin tüm çaba ve aranışlarına rağmen derinleşerek sürmekte olması örneği, mevcut emperyalizme bağımlı kapitalist üretim ilişkileri altında üretici güçlerin nasıl boğulmakta olduğunu göstermeye yeter.

DEVRİM ÇAĞI – DEVRİM ANI

Sosyal bir devrim için ekonomik temelde şartların olgunlaşmış olması, o devrimin sosyal o-

larak gerçekleşeceği günün de gelip çattığı anlamına alınabilir mi? Böyle olsaydı işler ne kadar kolaylaşırdı. Ama hayat, madem ki bu işin kanunu var ve nereye varılacağı besbelli düz mantığıyla, otomatiğe bağlı olarak hükmünü sürdürmüyor. Yüzyıllar hesabıyla bakıldığında ve detaylar bir kenara bırakıldığında ortaya çıkan zigzagları törpülenmiş ana çizgi bir bakıma kanunun genel işleyişinin şemasıdır. Zaten Marx'ın da "İşte o zaman sosyal devrim çağı çatar." demesinin sırrı buradadır. Proleter bir devrim anlamında "sosyal devrim çağı" sözgelimi, Fransa'da Paris Komünü'nden bu yana çatmıştır. Ama üzerinden bir asırdan fazla zaman geçtiği halde, bu günden yarına anlamında Fransa sosyalist devrimin eşiğinde değildir. Benzeri hükümler Avrupa'nın gelişkin kapitalist ülkelerinin tümü için geçerlidir.* Böyle olması, sosyalist devrim hedefinin bu ülkelerin devrimcilerinin gündeminden düşmesi sonucunu mu getirmektedir? Elbette değil. Oralardaki tüm proletarya partilerinin stratejik hedefi –yani iktidar mücadelesinin ana ekseni– sosyal devrimin gerçekleştirilmesi olarak varlığını korumaktadır. Ama böyle diye, yani toplumun önünde ileriye doğru devinmek anlamında sosyalist düzenden başka hiç bir alternatif kalmadığı ve sosyalizmin maddi ön koşulları olabildiğince olgunlaştığı halde bu ülkelerin devrimcileri, bir totoloji olmaktan ileri gitmeyen ve yığınlara hiç bir mesaj iletmeyen "tek yol devrim" diye yırtınmamaktadırlar. Çünkü devrimin istemekle ve çağırmakla gelmeyeceğini bilecek kadar akılları başlarındadır. Ve çünkü "sosyal devrim çağı çatmış" olsa da, devrimin gerçekleşebilmesi için, onun SOSYAL VE SİYASİ şartlarının olgunlaşmasının ŞART olduğunu bilmektedirler.

Uzağa gitmeye ne gerek; ülkemizde de gerçek devrimcilerin, marksist-leninistlerin tutumları böyledir.

Stratejik program hedefimiz kuşkusuz gelişkin kapitalist ülkelerdekinin aynısı, yani dolaysız sosyalist devrim değildir, halk demokratik devrimdir. Ama bu devrimden sosyalist devrim tümüyle bağımsız olmadığı gibi, sosyalist bir sosyo-ekonomik yapıya doğru ilerleyecek kesintisiz devrim sürecinin ilk aşamasıdır. Ve devrimin gerçekleşmesiyle birlikte topluma damgasını vuran emperyalizme bağımlı, tekelci kapitalist üretim ilişkilerine topyekün son verileceği için halk demokratik devrimi gerçek anlamda SOSYAL bir devrimdir. Devrimi gerçekleştirecek emekçi halk cephesinin motor gücü, Türkiye'nin mevcut toplumsal şartlarında ve sınıflar kamplaşmasında objektif olarak işçi sınıfı olduğu için de devrim PROLETER nitelikte olacaktır.

(Devam edecek)

* Konumuzu doğrudan ilgilendirmediği için gelişkin kapitalist ülkelerdeki devrimin şartları ve olgunlaşması konusuna etkiyen bir seri faktörü burada incelemiyoruz. İlke'nin haziran 1983 tarihli 78. sayısındaki "İnsan Olan Hiç Kimse Marx'a Kayıtsız Kalamaz" başlıklı yazıda bu konu kısaca ele alınmıştır.

DEMOKRASİYE NASIL "GERİ DÖNÜLDÜ"?

(5. sayfadan devam)

güvenebilecekleri, kendilerinden olan, kendileriyle birlikte oluşturulan bir alternatif gösterebilmemizdir. Bunun da yolu, hemen bu günden yığınsal mücadele içindeki etkinliklerimizi artırmaktan, faşizme karşı mücadele veren, vermeye yetenekli ve niyetli tüm güçlerin işbirliğini sağlamak için azami çabayı göstermekten geçer. Önümüzdeki dönemde sendikal mücadele hareketlenmeye namzettir. Hapisteki siyasilerin salıverilmesi, işkencelere son verilmesi vb. konular hareketlenecektir. Mesleki yığınsal çeşitli örgütlenme eğilimleri güç kazanacaktır. Hedefimiz, bütün bu toplumsal oluşumlar içinde geniş kitlelerin ilgisini ve cazibesini çekecek, onların aktif katılımını teşvik edecek bir demokrasi cephesinin sağlam bir şekilde örülmesi, kısacası, yığınların güvenebileceği gerçek bir alternatifin yaratılması olmalıdır.

Demokratik hak ve özgürlükler için ciddi ve yaygın bir mücadele yürütülmedikçe, demokrasi adına ortaya çıkanların dahi kendilerine bir kazanç sağlayamadıklarını Sodep örneği açıkça göstermiştir. Üstelik bunun bedelini sadece demokrasinin soyut savunucuları değil, toplumun kendisi ödemektedir. Bir yandan kemer sıktırılarak açlık sınırında debelenmeye zorlanan geniş yığınlar, bir de faşist baskının altında bunaltıldılar mıydı, açık işçi ve emekçi düşmanı Özal'dan medet umabilecek kertede demokratik hak ve özgürlükler konusunda bilinç körelmesine uğrayabilmektedirler.

Son mahalli seçimler, sadece oy kullanmak hakkıyla sınırlı bir "demokrasi"ye dönülmesine, burjuvazinin pekâlâ razı olabileceğini göstermiştir. Bu durumda kaç seçim yapılırsa yapılsın, burjuvazinin verdikleri kadarıyla demokrasiye dönülmüş olunmaz. Ya da olursa bu günkü kadar olur: Kitlesel planda hiç bir demokratik hakkın ve özgürlüğün kullanılmasının mümkün olmadığı, fakat arada bir sandık başına gitmenin serbest olduğu bir "demokrasi". Burjuvazinin oyunu sandık başında da bozulmak isteniyorsa, Cunta'nın metazori dayattığı mevcut düzen, daha önce hayatın her alanında bozulmalı, işlemez hale getirilmelidir. KISACASI, SON MAHALLİ SEÇİMLERİN VERDİĞİ EN ÖNEMLİ DERS, DEMOKRATİK HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİN ANCAK YIĞINLARIN KATILIMIYLA VE CANLA BAŞLA MÜCADELE EDEREK KAZANILABİLECEĞİDİR.

SODEP ve Sosyal Demokrasi

(7. sayfadan devam)

lan, çağdaş Batılı anlamda bir sosyal demokrasinin gelişmesine çalışmak olduğuna inanıyoruz. Partimiz bu uğraşta Atatürk ilkelerine bağlı kalacak, başta Anayasa olmak üzere hukuk düzenine saygılı olacaktır..."

Çağdaş Batılı anlamda bir sosyal demokrasi", somutlandığında, Cuntacı generallerin hiç de icazet vermeye yanaşmayacakları bir sosyal demokrasidir. Örnekleri dünyanın bir çok ülkesin'de –ve hepsi de ülkelerin özel koşulları doğrultusunda büyük çeşitlilik arzederek– gözler önündedir. Ama hepsinde var olan ortak özellikler, özellikle siyasi planda –demokratik hak ve özgürlükler, sendikal haklar, parlamentonun ve sivil yönetimin askeriye üzerinde otoritesi, vb. konularda – tümünü birbirine yaklaştırır. Türkiye'nin "özel koşulları" ise, besbelli ortada ki, çağdaş Batılı anlamda sosyal demokrasinin işte bu ortak özelliklerinden Türkiye'deki sosyal demokrasiyi ayırtetmesi, uzaklaştırması istenen koşullardır. Cunta böyle bir sosyal demokrasiye çoktan razıdır. Millete silah zoruyla dayattığı "anayasa"da, Türkiye'nin özel koşullarından hareketle, Türkiye'de geliştirilmesine çalışılabilecek bir"sosyal demokrasi"nin sınırlarını çizmiş, niteliğini belirlemiştir. SODEP programı, göründüğü kadarıyla, bu sınırlara razıdır. "Türkiye'nin özel koşullarını göz önüne alma" nın ve "Atatürk ilkelerine bağlı kalıp başta Anayasa olmak üzere hukuk düzenine saygılı olma" nın somutu budur.

Buna şunu da ekleyelim: Programın hiç bir yerinde millete silah zoruyla dayatılmış yeni "anayasa"nın "çağdaş Batılı anlamda bir sosyal demokrasi"nin ilkeleri doğrultusunda değiştirilmesi gerektiği ve Partinin bu yolda çaba harcayacağı belirtilmemiştir. Sonradan da yöneticiler bu yönde elle tutulur gözle görülür herhangi bir taahhüt altına girmekten en son dakikaya kadar dikkatle kaçınmışlardır. En son dakikada yayınlanan seçim bildirgesi ve G.Başkanın bir iki demecinde ise bu sorun, dostlar alışverişte görsün misali, âdeta "Bu politikadır. Seçim arifesinde olur böyle şeyler"e getirilmiştir.

Bu "anayasa"ya bir başka deyişle, Türkiye'nin"özel koşulları" gereği bu anayasa ile "çağdaş Batılı anlamda bir sosyal demokrasi"ye konulan sınırlama ve kısıtlamalara bunca "saygı" nereden kaynaklanıyor? Elbette ki SODEP programını hazırlayanların anayasayı onaylamış olmalarından değil! Onların böyle bir "anayasa"ya ziyadesiyle karşı olduklarını dünya alem biliyor. Ne ki belki kendilerinin de bilmedikleri şey, hepsinin, o anayasanın arkasında olduğu bilinen Türk ordusunun despotizmine karşı olmadıkları, ya da karşı olmayı akıllarından geçirmedikleridir.

Denilebilir ki bu durum, Partinin kurulduğu, yerleşip gelişmeye çalıştığı dönemin "olağanüstü" koşullarının icabıdır. Öyle yapılmasaydı, Partinin kurulmasına da, yaşatılmasına da imkân bulunmazdı. Ama işin tam da can alıcı noktası işte burası! İktidar olmak için, üstelik de toplumun geniş, çoğunluk emekçi kesimlerinin, aydınların, iyi niyetli ileri unsurların çıkarlarını savunma iddiası ile ortaya atılan bir parti, onların en acil demokratik talepleri konusundaki görüş ve önerilerini hiç ertelemeksizin, anlaşılabilir bir kesinlik ve netlikle belirtmek, o doğrultuda taahhüt altına girmek zorundadır. Bu bir "görev" bile değil, böylesine iddialı bir siyasi kuruluş için pek olağan, basit bir zorunluluktur. Siyasi mücadele bir bütündür. Dönemlere ve koşullara göre değişen çeşitli biçimlere bürünebilir, farklı yöntemlere yer verebilir. Ama meselâ 1983 yılı Haziran ayında ancak böyle davranılırsa siyaset yapılabilir, yoksa hiç yapılmaz diye düşünmeyi, ya da böyle düşünenleri haklı göstermeyi gerektiren bir kural yoktur. Esas olan, siyasetin ne için, hangi ilkeler ve çıkarlar doğrultusunda, hangi dayatmalara ve çıkarlara karşı yapıldığıdır. Kitleler bir partiye bağlanmak, ona destek ve güç sağlamak için, onun ardında yığılıp siyaset sahnesinde yerlerini almak için bunu açık ve somut olarak bilmek isterler. Çünkü onlar hayatı çok açık ve somut olarak yaşamaktadırlar. Nitekim bu nedenledir ki son seçimlerde kitleler SODEP'i kendi somut talep ve ihtiyaçları doğrultusunda esaslı bir cazibe merkezi olarak, yani demokratik çıkarların savunulması yolunda kararlı, azimli, kavga vermeye hazır, kavganın pahasını göze almış, güvenilir bir alternatif olarak görememişlerdir.

Kaldı ki SODEP programında çok açık ve net olmasa da öyle olmaya yaklaşan, meselâ "gözlerimin içine bakın ne demek istediğimizi anlarsınız" kabilinden bir tutum dahi yok. Generallerin anayasasına Parti olarak karşı olunduğu, hukuki imkânlar elde edildiğinde bu anayasanın değiştirileceği ve şimdiden bunun için çalışacağı; Türkiye'nin "özgül koşulları" yavesinin iğdiş edilmiş bir sosyal demokrasiye kılıf yapılmayacağı ve yaptırılmayacağı; 12 Eylül yetki gaspının herşeyden önce demokrasinin D'sine aykırı olduğu, hiç bir bahanenin bunu zorunlu ya da mazur gösteremeyeceği; böyle bir şeyin tekrarlanmaması için, sivil yönetimin her durumda ve koşulda asker üzerinde otorite ve kontrolünü sağlama doğrultusunda gereken etkin tedbirlerin alınacağı; bundan böyle "ülke bütünlüğü ve ulusal birliğin korunması" adına Türk ve Kürt halklarının en temel maddi, manevi çıkarlarının çiğnenip bir avuç tekelcinin çıkarına feda edilmesine meydan verilmeyeceği, vb... hiç de kof kabadayılığa ve gösterişe kapılmaksızın, provokasyondan uzak, demagojisiz ve anlaşılabilir dille pekâlâ ifade e-

dilebilirdi.

Böyle bir şey yapılmamıştır.

Öyle anlaşılıyor ki, Programı hazırlayanlar, bunları akıllarından geçirmiş de olsalar, generalleri o kadar ahmak yerine koyamayacaklarını düşünmüşlerdir! Siyaset anlayışlarının sakatlığı işte buradadır. Çünkü sosyal demokrat siyaset yapmayı Partinin generallerin icazeti dahilinde yaşatılabilmesiyle özdeşleştirmişlerdir. Partilerinin ve kendi siyasi kişiliklerinin meşruiyetini, savundukları görüşlerin doğruluğunda, temsilettiklerini iddia ettikleri çıkarların haklılığında d·il, bu doğruluğun da, bu haklılığın da olabildiği kadarıyla Cunta tarafından kabul edilmesinde aramışlardır. Bu yüzden de Cunta'nın kabul edebileceği sınırları aşmayı göze almamışlardır. Sonuçta, siyaseti toplumsal geçerliliği apaçık ortada olan acil ve somut talepler doğrultusunda ve halkla birlikte yürütülecek bir mücadele süreci gibi görmemişler, "demokrasinin meziyetleri" ekseninde, kuralları halkın düşmanlarınca konulan ve sürdürülen bir oyuna indirgemişlerdir. Kısacası, siyaseti kitlelerle değil, generallerle yapmayı seçmişlerdir.

Sorunun en aşırı ucundan alıp şöyle soralım: SODEP kurucuları böyle davranmayıp da mes·Partinin kuruldukdan az sonra Cunta tarafından kapatılmasını göze alsalardı ne olurdu? Partinin kapatılması demokrasi konusunda yukarıda kısaca özetlediğimiz doğrultuda belirlenecek bir programı toplumda ve siyasette geçersiz mi kılardı? Partinin kapatılması dünya ve Türkiye kamuoyunda programı hazırlayan ve benimseyen kurucuların akılsızlığına mı verilirdi, yoksa Cunta'nın zorbalığına ve demokrasi düşmanlığına mı?

Ülkede şu sıra siyasetle uğraşan çevrelerdeki, basındaki manzaraya bakınız: Demokrasinin, özgürlüğün zerresi olmadığı halde, sıkıyönetimler, olağanüstü haller altında zorbalık sürüp giderken, "milli irade"nin tecellisi ve "demokrasiye dönüş" teranelerinden geçilmiyor. Mahalli seçim hayhuyu içinde tüm demokratik hak ve özgürlükler, bu arada düşünce ve örgütlenme özgürlükleri üzerinde fiili ve yasal kısıtlamalar tümden tartışma konusu dışına itilip sıradanlaştırılmıştır. Sol deyince akla Halkçı Partinin gelmesini, solcu diye Necdet Calp'ın kasdedilmesini kimse yadırgamamaktadır. Basın üzerinde sıkıyönetimin sansürü adeta doğa kanunu imiş gibi kimsenin itirazını mucip olmayacak ölçüde olağan sayılır olmuştur. 6 Kasım seçimlerine sokulmayan partiler konusu eleştirilmek istendiğinde Yüksek Seçim Kurulunun suçlanması gibi rezilce bir alaturka "buluş"a hangi uygar toplumda rastlayabilirsiniz? HP Genel Başkanı istifa etmeli mi etmemeli mi diye sütunlar dolusu yazı döktürülürken Diyarbakır hapishanesinde on siyasi mahkumun hunharca öldürülmesi, seçim kampanyası boyunca hiçbir suretle sözkonusu edilmediği gibi şimdi de hâlâ sessizlikle geçiştirilmektedir. Ve yurtta baskı ve zulmü, işkenceyi, özgürlüklerin inkârını, vb. porotesto işi yurtdışından gelmiş yabancılara düşerken, M.Toker gibi kaşarlanmış halk düşmanları herkese demokrasi dersleri vermekte, 25 Mart seçimleri sonucuyla erişilen duruma iç ve dış perspektifler açısından gözyaşartıcı övgüler düzmektedirler. Şimdi tek sorun SODEP ve Doğru Yol'un parlamentoda temsilinin nasıl sağlanacağıdır. O da şu ya da bu biçimde sağlandı mıydı Cunta'nın zorbalığı tam kitabına uydurulmuş olacak, K.Evren hazretlerinin sahte muhalefet partilerinin yerini "hakiki" muhalefet partilerinin almasıyla Türkiye "çağdaş uygarlık düzeyine" ulaşma yolunda "çok partili rejime dönüş aşaması"na geçmiş olacaktır!

Böyle bir sahte görünümün bugün ortaya çıkmış olmasına SODEP kurucu ve yöneticilerinin, programda da kendini gösteren siyaset anlayışlarının gerçekten de büyük "katkısı" olmuştur. Çünkü demokrasi, özgürlükler, çağdaş uygarlık, tarihsel gelişim, solculuk vb. konularda soyut ve akademik düzeyde kalıp öze değgin hassas tabulara hiç değinmemeye azami dikkat göstererek en çok ahkam kesen, dünyaya nizamat veren aydın kesimin, küçük burjuva ilericilerinin sözcülüğünü onlar üstlenmişlerdi.

Bu tabulardan özellikle "hassas" ve "dokunulmaz" olan birine değinmeden geçmeyelim. SODEP programında ikide bir, belki on kereden fazla, "ülke bütünlüğü", "ulusal birlik", "devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü" sözleri geçiyor. Buna karşılık Türkiye'de nüfusu 10 milyona varan Kürt halkının ulusal demokratik hakları ve talepleriyle ilgili –bunları hattâ "bölgesel eşitsizlik sorunları" düzeyinde ele alaraktan da olsa– en ufak bir ima, telmih ya da atıf yer almıyor. Öyle ki bu konuda SODEP programı eski AP ve MSP siyasetlerinden bile daha geride ve daha geridir. Bu sadece cuntacı generallerin dayatmalarına ve "darkafalılığı"na verilmiş bir taviz değildir; genel olarak Türk şovenizmine aşırı bağlılığın, bu "hassas" tabu karşısında iliklere işlemiş teslimiyetin ifadesidir. Ve bir yönüyle de, bir kere daha, SODEP kurucu ve yöneticilerinin kitlesel düzeyde, kitleleri işin içine sokarak siyaset yapma yerine, Cuntayla ve Türk ordusuyla siyaset yapmayı yeğlediklerini gösterir. Buysa, Cunta'nın ve ordunun siyasetini yapmanın ta kendisidir ve sonu ister istemez, onların aleti olmaya kadar gider. SODEP yöneticileri ve onlara büyük umutlar bağlayanlar, bu anlayışla Türkiye'de "çağdaş Batılı anlamda bir sosyal demokrasinin gelişmesine" nasıl ve ne kadar çalışılabileceğini hiç değilse biraz düşünmelidirler. O zaman generallerin, kendilerine kıyasla, zannettiklerinden de daha akıllı olduklarını belki anlarlar.

FABRİKA GAZETELERİ

(Baştarafı 16. sayfada)

aldılar. Kapitalistlerin sömürüyü artırma çabalarına hücum ettiler ve kitlesel grevlerin ön saflarında dövüştüler. Toprak aristokrasisine tazminat ödenmesine halkın karşı olduğunu gösteren referandumu, savaş gemilerinin inşaasına karşı kitle hareketlerini ve lokavta maruz kalan Ruhr çelik işçileri ile dayanışma amacıyla sürdürülen örgütlü eylemleri desteklediler. Gelişen faşizm tehlikesine karşı dövüştüler ve bir birleşik anti-faşist cephenin kurulması ihtiyacının yorulmaz savunucuları oldular.

1932'de (Nazilerin iktidara gelişinden bir yıl önce), yaklaşık 3000 fabrika gazetesiyle, Komünist Partisi savaş öncesinin en yüksek gelişkinlik seviyesine ulaştı.

Faşizmin, ülkenin üzerine çöken karanlığı 12 yıl sürdü. Naziler Komünist ve Sosyal Demokrat Partilerini kanundışı ilan ettiler ve sendikaları kapattılar. Bununla birlikte, yeraltı faaliyetlerine çekilen komünistleri susturamadılar. Fabrika gazetelerinden bazıları çıkmaya devam etti. Bunlar karanlık bodrumlarda, ilkel araçlarla basılıyor ve fabrikalara gizlice sokuluyordu. Birçok yoldaş bu çabalarını, hayatlarını kaybederek ödedi. Ama öteki Almanya'nın sesi, fabrikalarda işitilmeye ve Nazilere rejimlerinin yıkılacağını söylemeye devam etti.

Faşizmin İkinci Dünya Savaşında yenilmesiyle KPD'nin fabrika gazeteleri ağı sür'atle büyüdü. Açlığa karşı mücadele, savaş suçlarının hükümet cihazından ayıklanması, sendikaların birliği ve Batı Almanya'nın yeniden silahlandırılmasının önlenmesi için sürdürülen çabaların alameti farikası oldular. KPD, 1956'da yasalar çiğnenerek kanundışı ilan edildi. Bu, yeni bir 12 yıl daha yeraltı faaliyeti demekti. Fabrika gazeteleri basılmaya devam etti. Baden Wüttemberg ve Schleswig Holstein'deki çelik işçilerinin büyük grevlerinin örgütlenmesinde bu gazetelerin önemli bir rolü oldu. Olağanüstü Hal yasalarına karşı, direncin gelişmesine katkıda bulundu. Kitleleri geleneksel bahar (paskalya) yürüyüşlerine katılmak için mobilize etti. Vietnam halkıyla dayanışma eylemlerinin hazırlanmasına yardımlarda bulundu.

Alman Komünist Partisinin 1968'de yeniden yasallaşması ile (bu olay fabrika gazetelerinin özel sayılarında ilan edildi) yeni parti gazeteleri büyük endüstriyel tesislerde ortaya çıkmaya başladı. Bu gazeteler Lenin'in parti ajitatörü için klavuz niteliğindeki "...faaliyetlerimizi işçi sınıfının pratik, günlük sorunlarıyla içiçe geçirme, işçilerin bu sorunları anlamasına yardım etme, işçilerin dikkatlerini en önemli suistimallere çekme, onların işverenlere yönelttikleri taleplerini daha titiz ve pratik formüle etmelerine yardım etme, işçiler arasındaki dayanışma bilincinin gelişmesini sağlama..." sözleri doğrultusunda çalışıyorlardı.

Gazeteler fabrikalardaki parti gruplarının organıdırlar. Bu grupların üyelerince yazıları yazılır, bölge veya il parti örgütünün tesislerinde, genellikle küçük ebatlarda basılır. Fabrika kapılarında ayda bir kere (bazen de daha sık) dağıtılır. Duruma göre özel sayılar çıkartılır.

Gazetelerin temel görevi, işçilerin kendilerini tüm sınıfın militan bir uzvu gibi görmelerini sağlamaktır. Bu nedenle birinci sayfa, genellikle, belli bir fabrikayı ilgilendiren konulara, işverenlerin yolsuzluk ve suistimallerine, fabrika yönetiminin üretimi işçiler aleyhine rasyonalizeetme amacıyla hazırladığı işçi çıkarma planlarına ayrılır. Bu sayfa ücret arttırımı veya işten çıkarmalara karşı mücadelelerin yoğunlaştığı dönemlerde, büyük önem kazanır. Doğaldır ki, ABD Başkanı Reagan Federal Almanya'yı ve diğer Batı Avrupa ülkelerini, doğal gaz boru hattında kullanılan malzeme ve teçhizatlar için SSCB'ye koyduğu ambargoya (bu binlerce kişinin işlerini tehdit etmektedir) katılmaya zorladığı sırada, bu açık dayatmacılığın protestosu fabrika gazetesinin ana teması haline gelmelidir.

Diğer temel görev, çalışan insanların işverenlere karşı mücadele vererek kazandıkları haklarına yöneltilen saldırılarla, tekelci-devlet sistemi arasındaki; azaltılan kamu harcamalarıyla, artırılan silahlanma masrafları arasındaki; endüstriyel tesislerdeki demokratik haklara getirilen [illegible]sıtlamalarla, devletin sağa kayma genel eğilimi arasındaki politik bağları açık ve ikna edici bir şekilde açıklamaktır. Daha genel terimlerle ifade edersek, DKP politikalarının ve onun birçok soruna çözüm olarak getirdiği alternatiflerin kolay anlaşılır ve canlı bir tarzda açıklanması fabrika gazetelerinin görevidir.

Fabrika gazetelerinin sürekli tem'ası, Avrupa güvenliği için yürütülen mücadeledir. Sovyetler Birliğinin ve diğer sosyalist ülkelerin barış girişimlerini ve kapitalist ülkelerle yapıcı işbirliği için öne sürdükleri teklifleri açıklar, barış hareketine aktif katılımı teşvik ederler ve "doğudan gelen tahlike" yalanını teşhir ederler. Sosyalist ülkel[illegible] kazanımlarını işçilere anlatmak için düzenli olarak makaleler yayınlarlar.

Dahası, işçi sınıfının, kendi çıkarlarının militanca savunusu için harekete geçilmesine katkıda bulunurlar. Bu kapsamda komünistlerin Sosyal Demokratlarla eylem birliği sağlamak için yürüttükleri çabaları yansıtırlar. DKP, bir yandan sendikal birliği savunurken, çalışan insanları işçi sınıfının çıkarları için militanca çaba sarfeden tipteki sendikalara katılmaya yönlendirmektedir.

Gazeteler, fabrikalar içinde ve dışında DKP'nin etkinlik ve prestijinin geliştirilmesine katkıda

bulunmaktadırlar. Son yıllarda bu gazeteler konut, okullar, çocuk yuvaları, istirahat ve eğlence, gaz, su ulaşım ve elektirik ücretleri gibi sorunlara daha çok eğilmektedirler. Mahallelerdeki parti gruplarında yeralan yoldaşların işbirliğinin bu konuda büyük değer taşıdığı kanıtlanmıştır. Bu gruplar da, işçilerin oturduğu mahallerde, özellikle büyük firmaların kontrolu altındaki konut sorunu hakkında fabrika gazetelerinin yazdıklarından kendi çalışmalarında çok yararlanmaktadırlar.

5000 civarında işçi çalışan fabrikadaki gazeteler 1500 ile 2[illegible]0 civarında tirajlara sahiptirler. Yoldaşlarımız, gazetenin elden ele dolaşması ve işçiler tarafından aranması gerektiğini düşünmektedirler. Gazete, genellikle kantinin önündeki ilan tahtasına asılarak sergilenmektedir.

Fabrika gazetelerinin eksikliği olmadığını söylemek istemiyorum. Örneğin, belli bir fabrikada olup bitenlerle, tüm toplumu etkileyen sorunlar arasındaki bağ her zaman ikna edici bir biçimde kurulamamaktadır. Yayınların kesintiye uğramaksızın bastırılmasında zorluklar bulunmaktadır.

Sınıf karşıtlarımız, DKP'nin fabrika gazetelerinin ne kadar etkili bir silah olduğunun farkındadırlar. Batı Alman İşverenler Birliği Enstitüsünün tahminlerine göre bunlar işçiler için en önemli ikinci haber kaynağı haline gelmişlerdir (düzenli okudukları günlük gazeteden ve radyo-televizyondan sonra). Fabrika gazetelerinin etkinliklerinin bir diğer göstergesi de burjuva gazetelerinin sürekli olarak bu gazetelerin faaliyetlerinden şikayet etmesi ve onlara saldırmasıdır. Son on beş yıl boyunca Sosyal Demokratlar, Mao'cu gruplar ve bazen de Hristiyan Demokrat Birlik'e eğilimli örgütler de fabrika gazeteleri çıkarmaya teşebbüs etmişlerdir. İlginç tir ki bunların hepsi kısa ömürlü olmuş ve işçiler tarafından kabul görmemiştir. Bunun nedeni basittir: Fabrikalardaki hayatın derinliklerine nüfuz etmek isteyenler açık ve net bir sınıf mevzii göstermek zorundadırlar. Bunu ise yalnız DKP yapabilmektedir.

Fabrika grubunca çıkarılan militan ve popüler bir gazete adı vermek gerekirse Heisse Eisen' den ("Sıcak Demir" veya, mecazi olarak "El Yakan"), sözedilebilir. Dortmund'daki Hoesch çelik işletmesi işçilerinin, on beş günde bir yayınlanan bu gazete yayınını 15 yıldır sürdürüyor. Gazete, özellikle sınıf çelişkilerinin arttığı dönemlerde işçileri ortaklaşa eyleme sokabilmektir.

1981'de, işçilerden gizli olarak, tesis yönetimi fabrikayı başka yere taşımayı planlamıştı. İşsizlik 10.000 çelik işçisini tehdit ediyordu. İşçileri durumdan Heisse Eisen haberdar etti. "Dortmund'umuz, çelik işçilerimizin şehri, yokolmaya mahkum mu edildi?" diye sordu gazete. Şehrin tüm halkının katıldığı dayanışma hareketi hemen başladı. Gazete peynir-ekmek gibi satıldı.

Planların zamanında ortaya çıkarılmasının ve kitlesel protestoların sonucu olarak, yönetim, hepten vazgeçmediyse de fabrikayı taşıma tasarısını bırakmak zorunda kaldı. Bu yüzden çelik işçilerinin mücadelesi hâlen sürmektedir ve konu Heisse Eisen' in devamlı başlıklarından birini oluşturmaktadır.

Son birkaç yıldır, Dortmund' da yılbaşı gecesi "Heisse Eisen Gecesi" olarak çelik işçilerinin aileleriyle birlikte katıldıkları bir festival şeklinde kutlanmaktadır. Bu olay diğer parti gruplarının da dikkatini çeken iyi bir gelenek yaratmıştır. Heisse Eisen için söylediklerimin çoğu diğer gazeteler için de geçerlidir. Bunlardan biri Roten Käfer (Kızıl Böcek) Volkswagen işçileri, diğeri Kiek ut (Kuzey Alman lehçesinde 'keskin Göz' anlamında) Hamburg liman işçileri için çıkarılmaktadırlar.

Fabrika parti gruplarına yardım etmek için yöre ve ilçe parti örgütlerinin yanısıra DKP yönetimi de seminerler ve kurslar düzenlemektedir. Bu seminerlere gazeteleri çıkaran işçiler katılmakta, genel siyasi çalışmaların yanısıra, pratik sorunlar üzerinde de durulmaktadır: Haber nereden elde edilmelidir? Bilgilerin doğruluğu nasıl kontrol edilmelidir? Makale nasıl yazılır? Başlıkların önemi. Bir gazete çıkarmanın baskı aşaması. Hangi konu öne çıkmalı? vb.

Fabrika parti grupları için çok faydalı bir kaynağı, DKP yönetiminin çıkardığı "Fabrika Gazeteleri için Rehber" ve bu parti grupları için özel olarak hazırlanan aylık bültenler teşkil etmektedir. Bu bültenlerde parti gruplarının kendi başlarına bulmakta zorluk çekecekleri haberler, polemiklerde kullanılacak veriler, gazete mizanpaj örnekleri, karikatür ve desenler yeralmaktadır. Parti yönetimi fabrika gazetelerinin faaliyetlerinin tartışılması için özel oturumlar yapmakta, onlara somut yardımlar iletmekte, siyasi faaliyetin bu önemli alanında daha da gelişmeleri için kararlar almaktadır. Unsere Zeit "DKP Fabrika Gazeteleri" sürekli başlığı altında gazetelerde yeralmış en ilginç yazıları tekrar neşretmektedir.

Partinin fabrika gazetelerine ve problemlerine büyük bir ilgi yönetilmektedir. Örneğin DKP Merkez Komitesinin geçen Kasım ayında (1982) yapılan 6. plenum toplantısında DKP Başkanı Herbert Mies'in sunduğu raporun bir bölümü bu konuya ayrılmıştı. "Yüzlerce endüstriyel tesiste iş kollektiflerinde gerçeklerin açıklanması alanında parti fabrika gazetelerinin güçlü bir pozisyona sahip bulunduğunu" belirten Mies, bu gazetelerin düzenli olarak basılmasının önemini vurguladı. "Parti liderliği", diyor Herbert Mies "fabrika basınına yardım etmeyi sürdürecektir".

Bu küçük gazeteler, davamız için büyük işler yapıyor.

Fabrika Gazeteleri

Fritz NOLL
Alman Komünist Partisi Yönetim Kurulu üyesi

Federal Almanya'da "ortalama" yurttaşın televizyon karşısında altı saatini harcadığını uzmanlar tahmin ediyorlar. Ülkemizdeki insanlar, günden güne bir haber seli altında boğulmaktadır. Basın, radyo ve televizyon kültürel ve siyasi hayatı, insanların düşünce ve davranışlarını dolaysız biçimde etkiliyor. Mevcut düzen adil mi, gayri adil mi? Değiştirilebilir mi? Kişi mutluluğu tek başına mı aramalı, yoksa başkalarıyla ortak eylem içinde mi? Halk bu sorulara, kitle haberleşme araçlarının prizmasından bakarak cevap bulma eğilimindedir.

Diğer kapitalist ülkelerde olduğu gibi Federal Almanya'da da burjuva basını tekellerin ellerindedir ve bu temerküz süreci devam etmektedir. Tekeller, özel televizyon yayını için sürdürdükleri çabaları gevşetmemektedir. Bu da şu anda bile devasa olan, beyin yıkama mekanizmasının daha da geliştirilmesi tehlikesini yaratmaktadır. Şu halde, demokrasi ve sosyal ilerleme mücadelesinde komünistlerin temel taleplerinden biri kitle haberleşme araçlarının demokratikleştirilmesi, özel sermayenin belirleyici etkisinden kurtarılmasıdır. İkinci görev kendi çözümleme yeteneğimizin sınırları içinde olan, komünist basının, DKP'nin merkezi organı Unsere Zeit'ın, ve şehir, bölge ve fabrika parti gazetelerinin geliştirilmesidir.

Kapitalist bilinç yönlendirme mekanizmasının ve burjuva haberleşme stratejisinin çok önemli bir çatlağı bulunmaktadır. Bu, çalışan insanların ne düşündüğü ve istediği, bölgede işyerlerinde, endüstriyel tesislerde nelerin olup bittiği hakkında, kişinin egemen sınıf basınından, pratikte hiçbir şey öğrenmesinin mümkün olmamasıdır. İşte, komünist fabrika gazetesinin haberleşme stratejisinin başlangıç noktası burasıdır. 1925'te, 1. Tüm-Almanya Ajitasyon ve Propoganda Konferansında parti basını konusunda alınan kararlarda, her şeyden önce burjuva ve sosyal demokrat basının sessizlikle geçiştirdiği konularda Parti gazetesinin halkı bilgilendirmeye devam etmesi gereğinin vurgulanması bir tesadüf değildir.

Federal Almanya kamuoyu, kitle haberleşme araçlarındaki mevcut durumu her geçen gün daha kuvvetle protesto etmektedir. Radyo yayınlarının demokratikleştirilmesini, televizyona katılma hakkının verilmesini ve yayınların içeriklerinin halk tarafından etkilenmesini savunan sivil girişim gruplarının sayısı her geçen gün artmaktadır. Dahası, burjuva kitle haberleşme sisteminin sendikaların çeşitli konulardaki konumlarını gözönüne alması, bu sistemin kendi içindeki sosyal gerilimlerin büyümesi, ve basının büyük şirketlerin elinde temerküz etme sürecinin güçlenmesinin sonucu olarak gazetelerin standartlaştırılması, sendikaların bu alanla ilgili politikalarını canlandırıcı bir etki yarattı. Basın, radyo ve televizyon çalışanlarının kendi sendikalarını kurma kararlılığı ve faaliyet halinde bulunan sendikaların radyo ve televizyon programlarının nasıl hazırlanacağı konusunda söz hakkı talep etmeleri bunun kanıtıdır. Ve nihayet, DKP fabrika gazeteleri örneğinin etkisiyle, günlük tirajı birkaç milyon nüshayı bulan, gayri-ticari alternatif gazeteler gelişmektedir. Bunların hepsi uzun ömürlü olmasa da basının toplam tirajı kesintisiz olarak büyümektedir.

Tekelleşmiş kitle haberleşme araçlarının kamu bilincin geniş ölçüde çarpıtması ve kitlelelerde buna karşı tepkinin büyümesi DKP fabrika gazetelerinin önemini arttırmaktadır.

Komünist işçiler tarafından çıkarılan ve dağıtılan ilk fabrika gazetelerinin, Almanya'da ortaya çıkması 60 yıl önceye dayanır. Eylül 1923'te Komünist Partisi bir ajitasyon-propoganda bölümü ve basın bürosu kurmuştur. Bu büro fabrika gazetelerine, temel konularda materyal vermekteydi. Fabrika gazetelerinin gelişimine, KPD'nin 10. Kongresi (Berlin 1925) ivme kazandırmıştır. Kongrenin kabul ettiği yeni Parti Tüzüğü, endüstriyel tesislerdeki parti gruplarını komünistlerin çalışmasının ana merkezi olarak belirliyordu. Günün görevi şöyle formüle edilmişti: "En iyi kadrolar fabrikalara ve sendikalara! Sabır ve kitleler arasında en basit günlük işlerin uzun yıllar yerine getirilmesine hazır bulunma—Alman komünistlerinin görevi budur."

Parti fabrika gazeteleri, başlangıçtan beri, sınıf mücadelesinin en yoğun alanında yer-

(Devamı 14. sayfada)